

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní obor: Informační studia a knihovnictví

Bakalářská práce

Marcela Treščáková

**Knihovna jako součást multifunkčního domu
na příkladu projektu městské části
Praha-Horní Počernice**

Library as a part of multifunctional house showing an
example of project from city part „Praha-Horní Počernice“

Poděkování

Za podnětnou spolupráci a užitečné připomínky při psaní této práce děkuji vedoucí práce PhDr. Radce Římanové, PhD.

Další poděkování patří Boženě Beňové, ředitelce Místní veřejné knihovny-Horní Počernice za to, že mně poskytla velké množství informací a umožnila mi navštěvovat svou knihovnu. Dále děkuji Barboře Zálahové, místopředsedkyni spolku RC MUM, která mně zajistila poskytnutí materiálů a předala cenné informace. Za spolupráci děkuji i Janu Stejskalovi z oddělení regionálních funkcí Městské knihovny v Praze.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Šestajovicích dne

28. 4. 2017

.....

Marcela Treščáková

Identifikační záznam

TREŠČÁKOVÁ, Marcela. *Knihovna jako součást multifunkčního domu na příkladu projektu městské části Praha-Horní Počernice*. Praha, 2017. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví.

Abstrakt:

Bakalářská práce popisuje projekt „Multifunkční dům městské části Praha-Horní Počernice“. Zpracovává fenomén vícegeneračních a multifunkčních domů, včetně zahraničních příkladů (Německo). Práce obsahuje informace, jak jsou prezentované knihovny v multifunkčním i vícegeneračním domě integrovány a jaké poskytují v tomto prostředí specifické služby. Akcentovány jsou multifunkční domy, které obsahují i knihovny. Druhá polovina práce obsahuje podrobné informace o historii a současnosti MČ Praha-Horní Počernice. Je představena místní veřejná knihovna. Na závěr práce je popsán projekt „Multifunkční dům městské části Praha-Horní Počernice“.

Abstract:

Bachelor's thesis describes a case study project of a multifunctional house in Prague-Horní Počernice. It informs about the phenomenon of multifamily houses in the Federal Republic of Germany. Work contains information on how libraries are presented in multifunctional and multigenerational buildings and what specific services in this environments are provided. Multifunctional houses with library are emphasized. In the second half, detailed information about past and present of the City of Prague-Horní Počernice is provided. The public library is introduced. Finally, the project of „Multifunctional house in Praha-Horní Počernice“ is described.

Klíčová slova:

Veřejná knihovna, vícegenerační dům, multifunkční dům, komunitní centrum, služby knihoven

Keywords:

Public library, multigenerational house, multifunctional house, community center, library services

OBSAH

Seznam zkratk	8
Předmluva	9
1 Úvod.....	11
2 Komunitní knihovnictví.....	12
3 Multifunkční domy	16
3.1 Vícegenerační domy ve Spolkové republice Německo	16
3.1.1 Projekt Spolkového ministerstva pro rodinu, seniory, děti a mládež „Vícegenerační domy“	17
3.1.2 Příklady vícegeneračních domů ve Spolkové republice Německo..	18
3.1.3 Knihovny v německých vícegeneračních domech.....	24
3.2 Multifunkční domy v České republice	24
3.2.1 Příklady multifunkčních domů v České republice.....	26
3.2.2 Knihovny v českých multifunkčních domech	31
4 Praktická část práce — případová studie.....	33
4.1 Místní veřejné knihovny v kraji Hlavní město Praha.....	33
4.2 Role místních veřejných knihoven v kraji Hlavní město Praha.....	33
4.3 Příklady místních veřejných knihoven v Praze	33
4.3.1 Místní knihovna Klánovice.....	38
4.3.2 Místní knihovna Čakovice	40
4.3.3 Místní knihovna Dolní Počernice	40
4.3.4 Místní knihovna Kbely	40
4.3.5 Místní knihovna Kolovraty	41
4.3.6 Místní knihovna Radotín	42
4.3.7 Místní veřejná knihovna Suchdol	42
4.3.8 Místní knihovna Újezd nad Lesy	43
4.3.9 Místní knihovna Zbraslav	43

4.4	Městská část Praha 20	43
4.5	Místní veřejná knihovna-Horní Počernice	44
4.5.1	Historie, informační okolí a personální obsazení	44
4.5.2	Základní statistické údaje o činnosti a jejich srovnání se standardy veřejných knihovnických a informačních služeb.....	45
4.5.3	Popis exteriéru budovy a interiéru knihovny	48
4.5.4	Rekonstrukce knihovny	51
4.6	Projekt „Multifunkční dům městské části Praha-Horní Počernice“	53
4.6.1	Přípravy projektu	53
4.6.2	Obsah projektu.....	54
4.6.3	Představy o využití objektu.....	55
5	Závěr	58
6	Seznam informačních zdrojů	59
7	Seznam obrázků.....	64
8	Seznam tabulek.....	65
9	Seznam příloh	66

Seznam zkratk

ČSN	česká technická norma
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
IFLA	Mezinárodní federace knihovnických sdružení a institucí (International Federation of Library Associations and Institutions)
KF	knihovní fond
MČ	městská část
MD	multifunkční dům
OPAC	on-line veřejně přístupný knihovní katalog (Online Public Access Catalog)
OSN	Organizace spojených národů
RC MUM	Rodinné centrum MUM
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky
Spolková republika Německo	Německo
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VD	vícegenerační dům nebo domy
VKIS	veřejné knihovnické a informační služby

Předmluva

Tato práce se věnuje roli knihovny v multifunkčním domě.

Inspirací při hledání vhodného tématu na bakalářskou práci mi byl předmět Architektura knihoven přednášený PhDr. Ladislavem Kurkou, který jsem absolvovala v letním semestru akademického roku 2014. Jedním z výstupů tohoto předmětu bylo vypracování studie knihovny. Vybrala jsem si Místní veřejnou knihovnu Praha-Horní Počernice, která svou velikostí odpovídala zadání studie. Během osobního sběru dat jsem byla seznámena s projektem „Multifunkční dům městské části Praha-Horní Počernice“, který poskytne knihovně nové prostory, a díky tomu ji tak umožní rozšíření nabídky stávajících služeb. Tento projekt mě velmi zaujal, a tak jsem se rozhodla věnovat se mu podrobněji ve své bakalářské práci.

Teoretická část práce byla zpracována na základě rešerše, zejména zdrojů dostupných online. Kromě obecných informací byly detailně zkoumány konkrétní příklady výskytu zkoumaného jevu. Vyhledávány byly prezentace již realizovaných projektů multifunkčních domů v České republice a vícegeneračních domů ve Spolkové republice Německo.

Praktická část práce je případovou studií, zkoumán je konkrétní jev – projekt „Multifunkční dům městské části Praha-Horní Počernice“. Jako metody výzkumu byly použity polostrukturované rozhovory s klíčovými osobnostmi projektu. Významná je obsahová analýza projektu. Jedná se o interní dokument, který je dostupný na vyžádání na Úřadě městské části Praha 20.

Závěrečná část práce byla zpracována formou kompilace všech poznatků získaných výše uvedenými metodami.

Hlavní výzkumnou otázkou, kterou jsem si kladla, jsou možnosti uplatnění principů služeb komunitních knihoven v rámci konceptů multifunkčních domů v České republice.

Ve své práci jsem se již v přípravné fázi setkala se dvěma různými výrazy pro identický typ objektu. Jedná se o tyto výrazy — „vícegenerační“ a multifunkční“ dům či centrum. V České republice se používá multifunkční dům či centrum. Ve Spolkové republice Německo je zažitý název vícegenerační dům.

Při práci s německými prameny jsem samostatně překládala text do českého jazyka. Původní německé termíny uvádím pouze v případě konkrétních projektů nebo vícegeneračních domů.

Sběr materiálu jsem ukončila v srpnu 2016. Tato situace ovlivnila některé části mé práce, např. v listopadu 2016 byla přijata Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017 – 2020, která již není v práci zohledněna.

Objekt multifunkčního domu byl v té době ve fázi dokončování interiérových úprav. Předpokládaný termín zahájení provozu byl stanoven na jaro roku 2017.

V práci cituji informační prameny podle normy ČSN ISO 690:2010. Citace v textu jsou uváděny podle Harvardského systému a jsou pro větší přehlednost uvedeny v hranatých závorkách. Záznamy polostrukturovaných rozhovorů ve formě poznámek jsou dostupné v mém osobním archivu. Jednotlivé reference jsou shrnuty v závěru práce v seznamu informačních zdrojů.

1 Úvod

„Veřejná knihovna je místní branou do světa vědomostí a základním předpokladem celoživotního vzdělávání, nezávislého rozhodování a kulturního rozvoje jednotlivců i společenských skupin.“ [IFLA/UNESCO Public Library Manifesto 1994, 2004].

„Knihovnické služby mají být poskytovány v místě, které je veřejností maximálně využíváno, které je centrem života populace a je výhodné pro obyvatele z řady důvodů. Pokud je to možné, mají být knihovny a jejich služby poblíž dopravních uzlů, v blízkosti center života komunity, např. obchodů, nákupních center, kulturních podniků. Je vhodné, když veřejná knihovna může sídlit v budově, kde jsou dostupné i další služby, jako jsou muzea, galerie výtvarného umění, společenská centra nebo sportovní zařízení.“ [KOONTZ, 2012].

Knihovny jsou po staletí místem, kde lidstvo shromažďuje svoje poznatky a vědomosti. Jsou útočištěm pro ty, kdo hledají odpovědi na své otázky. S rozvojem technologií se však rozrostla síť míst s informačními službami. Nepřeberné množství informací lze v současnosti vyhledat bez přímého osobního kontaktu¹, a proto se knihovny ocitly v situaci, kdy celosvětově klesá zájem o jejich klasické služby v původní podobě. Mění proto svoji tvář a rozšiřují nabídku svých služeb. Dle typu zaměřují knihovny své aktivity nejen na své čtenáře, ale celkově na komunitu, která spadá do jejich kompetence, ať již místně či dle odbornosti. Pro místní veřejné knihovny v České republice je tato situace výzvou, jak se stát centrem komunity, ve které fungují a kterou jsou i finančně podporovány.

¹ Audioknihy, e-knihy

2 Komunitní knihovnictví

Komunita

definice

„Skupina či spolek osob žijících v téže lokalitě, pod toutéž správou či samosprávou, společenství; oblast či místo, kde tato skupina žije; skupina osob sdílejících společné zájmy, věnujících se téže činnosti; skupina osob, na kterou je názíráno tak, jako by tvořila svébytnou část společnosti, většinou se svou vlastní subkulturou.“ [Komunita, 2017]

Komunitní knihovna

Komunitní knihovna napomáhá rozvoji komunity v místě svého působení, podporuje dobré soužití lidí v místě, pomáhá lidem zlepšovat místo/obec/město, ve kterém žijí, a rozvíjet dobré vztahy mezi lidmi, skupinami lidí i organizacemi na daném území. Komunitní knihovna nezaměřuje své aktivity pouze na své registrované čtenáře, ale plánovitě a systematicky oslovuje celou komunitu místa, své služby rozvíjí tak, aby mohla pružně reagovat na potřeby všech skupin lidí v místě. Komunitní knihovna poskytuje prostor pro aktivity jednotlivých skupin lidí a propojuje je s dalšími skupinami i jednotlivci v souladu s rozvojem komunity. Komunitní knihovna se podílí na společném životě místa, vyznačuje se bohatou spoluprací s místními organizacemi a institucemi. Svými aktivitami podporuje propojování veřejného a soukromého sektoru, rozvoj partnerství mezi organizacemi a představiteli veřejné správy, neziskovými organizacemi, podnikateli, občany.

Pro potřeby knihovny, která má zájem působit jako knihovna komunitní, je vhodné vymezit si území které má obsluhovat.

Komunitní aktivity knihoven

Jde o takové činnosti knihovny, které nejsou primárně zaměřeny na registrované uživatele knihovny, ale oslovují celou komunitu (případně určitý segment komunity) a vedou k jejímu posilování. Současně tak také posilují místo knihovny v dané komunitě.

Cílem komunitní knihovny je při zachování kvalitních knihovnických a informačních služeb:

- povzbudit místní obyvatele k aktivní účasti na životě své obce, pomoci rozšířit možnosti lidí ovlivnit to, co se s nimi děje
- pomoci řešení problémů komunity informační podporou všech zainteresovaných
- posilovat vztah lidí k místu, ve kterém žijí
- koordinovaně s dalšími organizacemi (a ve spolupráci s nimi) rozvíjet kulturní, vzdělávací a volnočasové aktivity vycházející z potřeb komunity (podpora rozvoje potenciálu místa)
- podporování přirozených zdrojů komunity, zprostředkování setkávání jejích členů a pořádání aktivit ne zcela souvisejících se zákonem stanovenými funkcemi knihovny

Knihovny byly vždy kulturními stánky, po roce 1989 vzniká otevřená občanská společnost a s tím souvisí i potřeba větší komunikace mezi lidmi. Knihovny se chopily své příležitosti a změnily se z „pouhých půjčoven“ na komunitní centra.

Čím se liší komunitní knihovna od běžné dobře fungující veřejné knihovny? I ta je všem otevřená, na své uživatele je vlídná, má příjemné prostředí, její služby jsou stabilní, je důvěryhodná.

Běžná knihovna pečuje o potřeby svých uživatelů a je víceméně smířená s tím, že značné procento obyvatel místa jejích služeb nevyužívá. Tuto alarmující skutečnost, že ji nevyužívá cca 80% obyvatel místa (přestože ji financují ze svých daní) obhajuje tím, že potenciálně je připravena sloužit i těm, kteří o její služby dosud neprojevili zájem. Naproti tomu komunitní knihovna sama sebe vnímá jako službu pro všechny, kteří žijí v okruhu jejího působnosti. Musí tedy zjišťovat, kdo v jejím okruhu žije, jaké má potřeby, čím by mu mohla být užitečná. Žádná komunitní knihovna tak nemůže být kopií jiné, musí reagovat na potenciál a specifika svého místa.

Komunitní knihovna plní roli jakéhosi společenského centra, je průsečíkem dění v obci, spojovacím můstkem mezi nejrůznějšími aktivitami, organizacemi,

samosprávou, občanskými iniciativami i širší veřejností. Vše se však nemusí odehrávat přímo v knihovně, svou úlohu „spojovacího můstku“ může knihovna plnit i vytvořením informačních toků, kterými propojuje všechny zainteresované.

Být knihovnou komunitní neznamena dělat spousty aktivit navíc, ale především pohlížet na aktivity knihovny jinou optikou, optikou konkrétního místa, jeho potenciálu i potřeb [Komunitní knihovna, 2017].

Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 – 2015 [Koncepce, 2012]

Teze Koncepce byly dále rozpracovány v konkrétní kroky [Ježková, 2013], ze kterých jsem vybrala několik bodů, které jsou pro tuto práci relevantní:

Priorita č. 9

Stav, kterého má být dosaženo:

Rozšíření služeb knihoven, větší orientace činnosti knihoven na potřeby komunity, ve které a pro kterou působí.

Dílčí cíle, projekty / aktivity:

Podpora aktivní účasti občanů na životě místa

Podpora komunikace a rozvoj sociálního kapitálu:

- knihovna poskytuje prostor pro setkávání různorodých skupin a jednotlivců
- knihovna tyto skupiny i jednotlivce cíleně propojuje
- knihovna pomáhá začleňovat i ty skupiny či jednotlivce, kteří stojí stranou

Příklady aktivit knihoven:

- otevřené kluby v knihovnách
- propojování skupin i jednotlivců společnou činností, společné projekty, společné setkávání zainteresovaných nad konkrétním problémem místa

Komunitní práce v knihovnách:

- podpora vytváření vztahu k místu, kde žijí
- identifikování místních historických a kulturních zajímavostí
- ožívování místních tradic, lidových zvyků
- vytváření nových tradic
- bližší seznamování s místem (forem je velké množství, od netradičně pojatých výletů v místě i v nejbližším okolí, přes objevování rodáků až po vymyšlení i dramatické zpracování příběhů spojených s místem)
- nové náměty – např. questing²

Podpora rozvoje komunity

Knihovna se stává místem, které pomáhá propojovat zdroje a potřeby místa:

- má výhodu znalosti místa a lidí
- aktivní práci s informacemi o/v místě zvyšuje dostupnost místních zdrojů

Nutný předpoklad:

- aktualizovaný přehled o širokém spektru aktivit, projektech, organizacích
- budování partnerství
- dobrovolnictví

Knihovna jako komunitní centrum

- otevřená centra plnící roli organizátora společenského života v komunitě
- snaží se o vybudování neformálního a povzbuzujícího prostředí, v němž by docházelo k přirozeným kontaktům lidí a k začleňování jedinců do širší vztahové struktury
- jejich cílem bývá především zlepšení kvality života lidí v komunitě a aktivizace lidí

Komunitní knihovna poskytuje své knihovnické a informační služby svým uživatelům – jednotlivcům, a zároveň má povinnost na základě své komunitní role sloužit celé komunitě a posilovat ji.

² Cesta za poznáním místního přírodního a kulturního dědictví s pokladem, prapůvod má v anglické hře letterboxing.

3 Multifunkční domy

Multifunkční domy (MD) jsou novodobým trendem v urbanismu. Jsou to domy, které plní současně více funkcí. Koexistují v nich kulturní zařízení, obchody, ale i byty či kanceláře. Architekti vnímají společné prostory v multifunkčních domech a v jejich okolí jako místa k setkávání. Jedná se o veřejný prostor, tedy o místa otevřená a přístupná všem členům společnosti, jak je definováno i ve stavebním zákonu. Veřejný prostor musí být zanesen do územního plánu. Nelze jej však zaměňovat se zbytkovým prostorem vzniklým po dosazení budov do územního plánu [Česko, 2006].

3.1 Vícegenerační domy ve Spolkové republice Německo

Vícegenerační domy (VD) ve Spolkové republice Německo (Německo) vznikly z původních domů mládeže, rodinných center a dalších podobných iniciativ. VD mají podpůrný, poradenský, vzdělávací a komunitní charakter. Zřizovatelem může být obec nebo církev.

VD jsou místem setkání. Místem, kde spolu aktivně žijí všechny generace. Právě mezigenerační přesah dává VD jméno. Jsou zde vhodné prostory pro různorodé aktivity, které napomáhají utvářet nové sousedské soužití v obci. Středem VD je tzv. otevřený prostor (Der Offene Treff), mohou jím být například kavárna nebo bistro. Tento otevřený prostor bývá místem, kde se navazují první kontakty. Je srdcem každého VD, zde si lidé mohou v klidu posedět, vychutnat kávu, a zároveň získat informace o chodu tohoto objektu. Je to místo, kde se přirozeně prolíná nabídka pomoci s poptávkou po ní.

Funkčnost VD zajišťuje sedm oblastí činností [Bundesministerium, 2012]:

- kooperace 4 věkových kategorií pod jednou střechou
- děti, mládež, dospělí a tzv. mladí-staří (rozmezí věku 50 až 60 let) se podílí na sestavování programu VD. Do této oblasti spadá např. mentorský program, v kterém dospělí předávají své zkušenosti z hledání svého prvního zaměstnání
- aktivity společné pro všechny generace
- hlídání dětí
- dobrovolnická činnost

- společná setkání u prostřeného stolu
- zapojení místních podnikatelů, svazů a médií
- otevřený prostor k setkávání

Po zkušenostech z předchozích let byly přidány další oblasti činností. Jedná se především o integraci jednotlivců do společnosti, o všeobecně dostupné vzdělávání a o péči o seniory. Všechny nabídky činností se řídí aktuálními potřebami místní komunity.

3.1.1 Projekt Spolkového ministerstva pro rodinu, seniory, děti a mládež „Vícegenerační domy“

Projekt Spolkového ministerstva pro rodinu, seniory, děti a mládež „Vícegenerační domy“ (Obrázek č. 1) byl zahájen v roce 2006. Je rozdělen na více časových etap. V první etapě projektu s názvem „Vícegenerační domy I“ se v letech 2006 až 2011 podařilo vybudovat a zprovoznit 500 VD. Základní myšlenkou projektu je přenesení dobře fungujících vztahů z tradiční rodiny do celé dnešní společnosti. Šlo tedy především o obnovení přirozené spolupráce mezi lidmi různých generací. Díky projektu vznikla v Německu lokální sociální infrastruktura, která přispívá k soudržnosti společnosti jako celku. V následující etapě projektu s názvem „Vícegenerační domy II“ (2012-2016) se podařilo podpořit vznik dalších 450 VD. V současné době Spolkové ministerstvo pro rodinu, seniory, děti a mládež připravuje třetí projekt na léta 2017-2020. Tento projekt je primárně určen pro stávající VD, které chtějí rozšířit nabídky svých služeb [Bundesministerium, 2012].

Po dovršení první etapy projektu byla v roce 2012 vydána publikace Lokální infrastruktura pro všechny generace s podtitulem Výsledky z akčního programu Vícegenerační domy (Lokale Infrastruktur für alle Generationen, Ergebnisse aus dem Aktionsprogramm Mehrgenerationenhäuser). Uvádí se v ní, že každý vícegenerační dům byl po dobu maximálně pěti let finančně podporován roční částkou 40 000 Euro. A dále, že ve VD se během první etapy angažovalo přes 20 000 dobrovolníků všech generací [Emminghaus, 2012].

Mehr Generationen Haus

Obrázek č. 1: Logo projektu vícegeneračních domů v Německu [Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen, und Jugend, 2016]

3.1.2 Příklady vícegeneračních domů ve Spolkové republice Německo

3.1.2.1 Vícegenerační dům Horneburg

Obrázek č. 2: Vícegenerační dům Horneburg [Bücherei, 2016]

Obec Horneburg leží ve spolkové zemi Dolní Sasko. Zřizovatelem VD je obec. Vícegenerační dům (Mehrgenerationenhaus Horneburg) je umístěn v budově historického statku Burgmannshof. Zastupitelstvo obce získalo finanční podporu ze spolkového projektu „Vícegenerační domy I“ (2006-2011), a tak mohla být v roce 2011 dokončena i přístavba historického statku (Obrázek č. 2). V roce 2012 byl objekt plně zprovozněn. Ve VD je umístěno Dobrovolnické centrum (Freiwilligenzentrum), v kterém má sídlo zmocněnec pro rovné postavení žen a mužů³ (Gleichstellungsbeauftragte). Jedním ze subjektů domu je poradna pro rodinu (Familienservicebüro). Poradna je kontaktním bodem jak pro rodiče, kteří hledají hlídání pro své děti, tak i pro subjekty, které hlídání, jako placenou službu, nabízejí [Programm, 2016].

³ Muži a ženy by měli obdržet stejnou odměnu za stejnou práci.

Součástí VD je v Horneburgu obecní knihovna. Pro veřejnost má otevřeno 4x v týdnu, mimo dokumenty z klasického knihovního fondu půjčuje i filmy a tematické kufříky⁴ pro školy a školky. Pravidelně pořádá první čtení pro děti ve věku od sedmi měsíců do tří let a každý pátek odpoledne probíhá předčítání pro děti ve věku od tří do sedmi let. 1x za měsíc se promítá v knihovně pohádkové kino, loutkové divadlo se hraje 2x ročně. V nepravidelných intervalech se konají též literární pořady pro dospělé. V květnu 2016 se uskutečnilo autorské čtení s hudebním doprovodem. V knihovně se pravidelně scházejí členové literárního kruhu. Všechny subjekty, které zde sídlí, se spolupodílejí na přípravě i realizaci programu aktivit tohoto VD. Tyto aktivity jsou pak zveřejňovány ve společném programu [Bücherei, 2016].

3.1.2.2 Vícegenerační dům Landau in der Pfalz

Město Landau in der Pfalz leží ve spolkové zemi Porýní-Falc. Vícegenerační dům (Mehrgenerationenhaus Landau in der Pfalz), jehož zřizovatelem je od roku 2013 město, se nachází v objektu Červených kasáren. Tento objekt sloužil 25 let jako Dům mládeže. V roce 2013 byla z organizačních důvodů nastěhována do objektu kancelář pro seniory. Pod záštitou VD se začaly pořádat společné akce mládeže a seniorů, jako například kurzy vaření nebo hudební vystoupení. Rostoucí počet aktivit VD hrál klíčovou roli v rozhodnutí přebudovat objekt a současně s přestavbou objektu byla provedena i jeho renovace. V roce 2014 byly práce dokončeny. V roce 2016 došlo k dalšímu rozšíření nabídky aktivit. Ve VD probíhají kurzy angličtiny, kurzy šití a pořádají se společné snídaně i obědy. Díky sponzorským darům se podařilo rozšířit nabídku aktivit. Za prvé byla otevřena knihovna, která má charakter domácí knihovny (Obrázek č. 3). Vedením knihovny je pověřena ředitelka VD. Vedle výpůjčních služeb je v plánu pořádání literárních pořadů s předčítáním, a to 3x týdně. Tímto chce radnice podpořit čtenářství především u dětí a mládeže. Za druhé byla v objektu zřízena internetová kavárna s názvem „SeiCa“, kde jsou 1x týdně pořádány kurzy pro seniory [Stadt Landau in der Pfalz, 2016].

⁴ Obsahuje kromě knih také didaktické pomůcky, hračky, společenské hry a CD, jenž jsou přizpůsobeny věku a zájmu dětí.

Obrázek č. 3: Knihovna vícegeneračního domu Landau in der Pfalz [Stadt Landau in der Pfalz, 2016]

3.1.2.3 Vícegenerační dům Mallersdorf-Pfaffenberg

Obrázek č. 4: Vícegenerační dům Mallersdorf – Pfaffenberg [Mark Mallersdorf-Pfaffenberg, 2016]

Městys Mallersdorf-Pfaffenberg se nachází ve Svobodném státě Bavorsko. Obec je zřizovatelem místního VD. Obecní rada měla zájem pořádat společné akce pro veřejnost a hledala vhodné místo pro budovu. V roce 2002 bylo rozhodnuto, že budou odkoupeny pozemky po zaniklé továrně, které ležely dlouhý čas ladem. Pozemky továrny měly výhodnou centrální polohu v rámci katastru. Projekt přestavby výrobní haly byl finančně podpořen z Evropských fondů a nesl název Dům generací. Městys Mallersdorf-Pfaffenberg měl zájem o další rozšíření nabídky aktivit pro obyvatele a přihlásil se do akčního projektu Spolkového ministerstva pro rodinu, seniory, děti a mládež „Vícegenerační domy“. Uspěl a oficiální název zařízení je od 1. 6. 2016 Vícegenerační dům Mallersdorf-Pfaffenberg (Mehrgenerationenhaus Mallersdorf-Pfaffenberg). Budova má 2 podlaží (Obrázek č. 4). V suterénu jsou umístěny klubovny, kde se schází mládež

a rodiče s dětmi. Mládež má možnost konzultovat své domácí úkoly s pracovníky VD. Pro žadatele o azyl se zde konají pravidelné kurzy německého jazyka (kurzy provozuje Volkshochschule⁵). V přízemí jsou sály, kde se pořádají koncerty, divadelní představení, uvádějí se muzikály, organizují se společenská i pracovní setkání.

Obecně-farní knihovna se nachází v suterénu budovy (Obrázek č. 5). Disponuje svým vlastním vchodem, otevřeno má 3x týdně a její nabídka se neomezuje jen na klasické výpůjční služby. Nachází se v ní srdce VD, tzv. „Der Offene Treff“. Jde o prostor, který je vlastní všem VD a zde ho provozuje knihovna. Je zde možno si vypít kávu, diskutovat nebo si jen tak posedět nad knihou či časopisem. Knihovna jako jeden ze subjektů VD využívá ke svým akcím prostory sálů v horním patře domu. Plánuje a organizuje literární pořady s předčítáním. Do knihovny si přicházejí lidé vyměňovat zkušenosti, hledat potřebné informace a navazovat nové kontakty s lidmi z místní komunity. Samozřejmostí je volně přístupný internet [Mark Mallersdorf-Pfaffenberg, 2016].

Obrázek č. 5: Knihovna ve VD Mallersdorf-Pfaffenberg [Mark Mallersdorf-Pfaffenberg, 2016]

⁵ Zařízení pro celoživotní vzdělávání v Německu

3.1.2.4 Vícegenerační dům Maxhütte-Haidhof

Obrázek č. 6: Vícegenerační dům Maxhütte-Haidhof [MehrGenerationenHaus, 2016]

Město Maxhütte-Haidhof leží ve Svobodném státě Bavorsko. Zřizovatelem VD je město. Vícegenerační dům Maxhütte-Haidhof (Mehrgenerationenhaus Maxhütte-Haidhof) je situován do středu města (Obrázek č. 6). Sídlí v něm mimo knihovny i Volkshochschule. V objektu jsou klubovny, které jsou využívány pro činnost s dětmi a mládeží, své zázemí zde našli i senioři. Na programu domu se podílejí všechny subjekty v domě.

Knihovna má otevřeno 3x týdně. Během dne ji navštíví průměrně 50 – 60 čtenářů. V roce 2015 bylo uskutečněno 31 000 výpůjček. Mimo svou výpůjční dobu se knihovna také podílí na společných akcích VD dle domluvy. Pravidelně každou středu odpoledne pořádá nejen pro své čtenáře akci „Čtenářský koutek“. Tuto akci na podporu čtenářství předchází další aktivita „Předčítání pro nejmenší děti“. Knihovna se od roku 2014 účastní celostátního projektu pořádaného Svazem veřejných knihoven v Bavorsku s názvem „Letní prázdninový klub čtení“. V rámci projektu si děti i mládež mohou zdarma a bez čekání vypůjčit nově vydané tituly. Kdo přečte nejméně tři knihy a odevzdá vyplněnou kartu s hodnocením knihy, obdrží certifikát. Dále v roce 2015 knihovna aktivně podpořila bavorskou benefiční akci

nazvanou „Sternstunde“. Spolupráce s knihovnami v obcích Burglengenfeld a Teublitz pomáhá rozšířit její služby. Uživatel se registruje pouze u jedné ze spolupracujících knihoven a jsou mu dostupné služby všech tří knihoven [Stadtbücherei, 2016].

3.1.2.5 Vícegenerační dům Johannesberg „Lebens(t)räume“

Obrázek č. 7: Vícegenerační dům Johannesberg „Lebens (t) räume" [Mehrgenerationenhaus, 2016]

Obec Johannesberg leží ve Svobodném státě Bavorsko. Vícegenerační dům Johannesberg „Lebens(t)räume“ (Mehrgenerationenhaus Johannesberg „Lebens(t)räume“) je dobře dostupný pro všechny generace (Obrázek č. 7). Leží uprostřed původní zástavby obce u hlavní silnice. VD byl otevřen v bývalém objektu místní fary. Je podporován místním spolkem sponzorů „Lebens(t)räume e.V. Johannesberg“. V listopadu 2015 byl znovu slavnostně otevřen po realizované přestavbě, v rámci přestavby byl navýšen počet místností objektu a byl přistavěn výtah. Hlavním motem tohoto VD je: *„Být prostorem, ve kterém se scházejí lidé všech věkových kategorií a rozdílných kultur, lidé hledající podporu s lidmi zprostředkujícími pomoc“* [Mehrgenerationenhaus, 2016]. V objektu je organizován klub vaření, společné snídaně a obědy. 1x týdně je, v rámci služeb pro seniory, vypravován autobus do blízkého města za nákupy. V domě je kontaktní místo pro zájemce o hlídání dětí. Rodiče, chůvy či hlídači prarodiče se zapíší do seznamu žadatelů a je jim předáno spojení. Každý čtvrtek odpoledne je vyhrazený pro lidi s demencí nebo lidi vyžadující trvalou péči.

Vedení VD zprostředkovává praktikantská pracovní místa pro uprchlíky ze Sýrie, kteří jsou v obci umístěni.

V objektu má sídlo katolická knihovna. Výpůjční doba je 3x týdně. Knihovna pořádá pravidelně pro žáky základní školy program „Předčítání z pohádek“, předčítání je doplněno promítáním s názvem „Pohádkové kino“.

3.1.3 Knihovny v německých vícegeneračních domech

V Německu jsou rozšířeny VD s různými nabídkami služeb. Záleží vždy na poptávce v konkrétním místě. Jednotlivé subjekty se podílejí společně na tvorbě programu aktivit vypracovaných dle aktuálních potřeb obce, města nebo regionu. U zrodu všech VD hrály důležitou roli nenaplněné komunitní potřeby místních obyvatel. Knihovny, jako nositelky vzdělání a rozvoje osobnosti, tak využily nabízené možnosti poskytovat mimo klasické knihovnické role i služby nové. Informují o probíhajících a plánovaných aktivitách ve VD, organizují svaz návštěvníků akcí, zprostředkovávají odvoz na nákupy do většího města, navazují a organizují spolupráci s dobrovolníky, promítají pohádkové kino, nabízejí pomoc osobám pečujícím o blízké s demencí a osoby vyžadující nepřetržitou péči, nabízejí služby kontaktního místa pro rodiny. A především navozují pocit klidného domácího prostředí.

3.2 Multifunkční domy v České republice

V úvodu kapitoly věnované MD v České republice (ČR) jsou zobecněny poznatky nashromážděné při studiu několika konkrétních projektů, jimž je věnován oddíl 3.2.1.

Hlavní ideou MD je snaha o propojení občanů z místní komunity napříč generacemi, kulturami i sociálními skupinami „pod jednou střechou“. Pro všechny příchozí je v MD připravena pestrá nabídka aktivit, mají možnost využít prostor k „běžnému sousedskému setkávání“, vybrat si zajímavé kulturní akce (divadelní a filmové sály), podpořit svůj osobní růst (vzdělávací agentury, knihovny), zapojit se do spolkového života (neziskové organizace), nebo jen relaxovat (restaurace, kavárny). V některých domech jsou návštěvníkům k dispozici také služby komerčních organizací (kancelář pojišťovny), či kanceláře místních zastupitelských orgánů. Z výčtu je patrné, že MD v sobě spojuje několik

samostatně fungujících jednotek, které spolu provozně nesouvisejí, avšak mohou spolu vzájemně úzce spolupracovat.

Místní zastupitelstva měst a obcí si většinou uvědomují nutnost poskytnout svým občanům adekvátní prostor pro budování vzájemné občanské sounáležitosti, který by svým charakterem zohledňoval též jejich společenské potřeby. Proto se snaží budovat místa, ve kterých je shromážděno více služeb, takže občané zde mohou vyřídit několik věcí najednou. Tato možnost je přínosem zejména pro seniory nebo rodiče na mateřské dovolené.

Pokud není rozhodnuto o výstavbě budovy nové, jsou pro projekty MD vybírány nevyužité budovy nacházející se v dané lokalitě (Svitavy, Klešice, Město Bystré). Ty jsou pak citlivě zrekonstruovány tak, aby se neporušil „genius loci“, ale zároveň tak, aby plně odpovídaly své nové funkci.

Brzdou ve výstavbě MD mohou být vysoké pořizovací náklady, avšak finanční zátěž nemusí nést jen obecní rozpočet, je možné využít podporu ze strukturálních fondů Evropské unie (EU). Tato finanční podpora je určena primárně na vyrovnávání rozdílů mezi lidmi, regiony a zeměmi EU [Regionální operační programy, 2012]. Tuto příležitost na spolufinancování projektů prokazatelně využily lokality uvedené v oddíle 3.2.1 (Svitavy, Klešice a Město Bystré).

3.2.1 Příklady multifunkčních domů v České republice

3.2.1.1 Fabrika Svitavy — multifunkční, vzdělávací, komunitní a kulturní centrum

Obrázek č. 8: Multifunkční centrum fabrika [Junek, 2010]

Multifunkční centrum Fabrika bylo otevřeno 29. května 2008 ve Svitavách – Pardubický kraj (Obrázek č. 8). Vzniklo přestavbou původního průmyslového objektu z roku 1925 na novodobé kulturní centrum. Město Svitavy tímto projektem vyřešilo chybějící společenské centrum. Fabrika byla oceněna v soutěži Stavba roku 2009 Cenou předsedy senátu Parlamentu ČR [Junek, 2010]. Hlavním investorem je město Svitavy, projekt byl dále finančně podpořen ze strukturálních fondů EU. Fabrika je označována jako objekt postindustriální, citlivou přestavbou však v sobě nadále ponese informaci o historii místa. Její přerod v informační a vzdělávací centrum s sebou nese novou roli, a to komunikační. Tuto roli umocňuje i její architektonické provedení. Propojovací pasáž zpřístupňuje prostory města, které nebyly dříve využívány a pasáž slouží také jako výstavní prostor. Srdcem Fabriky se stala Městská knihovna ve Svitavách [Vařeka, 2008].

Knihovna jako součást multifunkčního centra rozšířila v roce 2009 svou výpůjční dobu z 34 na 45 hodin týdně. S novým umístěním knihovny vzrostl počet

návštěvníků vyhledávajících její knihovnické a informační služby. Velmi přínosné je pro knihovnu její „sousedství“ se Střediskem kulturních služeb, které má k dispozici sály a učebny. Knihovna tak může pořádat více vzdělávacích a kulturních akcí, a může též přivítat množství návštěvníků. Ve spolupráci s klubem seniorů připravila knihovna pořad pro děti, v prostorách „Fabriky“ uspořádala ve spolupráci s Goethe-institutem v Praze výstavu „Spříznění volbou“. V roce 2015 začala knihovna též využívat výstavní prostor pasáže do ní vedoucí. Novou službou zavedenou v roce 2015 je služba „Zabookuj“. Nabízí čtenářům možnost si přes web zarezervovat tituly, které jsou momentálně v knihovně přítomny, vyhledané rezervace jsou k dispozici tři dny. Výpůjční služby knihovny je možno využívat i na netradičních místech a to v městském parku. V tomto veřejném prostoru⁶ je umístěna Knihobudka a lavičky pro čtenáře. Dalším neobvyklým místem, na kterém knihovna prezentuje své služby, jsou farmářské trhy.

Během roku 2015 se dle statistických údajů knihovny zvýšil počet prezenčních výpůjček, a to především výpůjček denního tisku. V roce 2016 ji v dotazníku spokojenosti vyhodnotili registrovaní čtenáři jako kvalitní komunitní centrum. Spolupráce subjektů v MD funguje obousměrně. Na jedné straně využívá knihovna prostory pasáže, sálu a na straně druhé připravuje program pro ostatní subjekty.

Městská knihovna ve Svitavách je současně pověřena Krajskou knihovnou v Pardubicích výkonem regionálních funkcí pro veřejné knihovny okresu Svitavy [Česko, 2001]. V roce 2015 zaměstnávala 13 pracovníků a jednu dobrovolnici. V březnu 2016 měla knihovna 2 682 registrovaných čtenářů [Městská knihovna ve Svitavách, 2016].

⁶ Prostor přístupný každému bez omezení

3.2.1.2 Obecní dům – multifunkční dům Klešice

Obrázek č. 9: Multifunkční Obecní dům Klešice [Obecní dům, 2016]

Multifunkční Obecní dům (Obrázek č. 9) byl otevřen 5. října 2008 v obci Klešice v Pardubickém kraji. Statek z roku 1898 se podařilo zrekonstruovat díky podpoře z Programu rozvoje venkova 2007-2013 [Politika rozvoje venkova 2007-2013, 2008]. Obecní dům je víceúčelové zařízení pro obyvatele všech věkových kategorií. V objektu je umístěna obecní knihovna, klubovna, víceúčelový sál a kancelář obecního úřadu [Rekonstrukce obytné budovy, 2009-2016]. Projekt „Rekonstrukce obytné budovy na multifunkční dům“ zaštitila starostka paní Marie Stará. V současné době též vykonává i funkci knihovnickou. Knihovna má otevřeno pro uživatele 2x týdně v odpoledních hodinách. V knihovně je k dispozici 1 160 svazků knih a osm titulů časopisů. Výměnný soubor je zapůjčen z Městské knihovny Chrudim, pověřené regionálními funkcemi pro okres Chrudim. V Obecním domě probíhají výtvarné dílny, sportovní aktivity, hudební produkce i výstavy výtvarných děl [Obecní dům, 2016].

3.2.1.3 Multifunkční dům-kulturní a společenské centrum Město Bystré

Obrázek č. 10: MD-kulturní a společenské centrum, Město Bystré [Multifunkční dům-kulturní a společenské centrum, 2015]

Město Bystré v Pardubickém kraji otevřelo Multifunkční dům-kulturní a společenské centrum (Obrázek č. 10) v roce 2010. MD vznikl regenerací a revitalizací objektu typu brownfield⁷ v městské památkové zóně. Projekt byl realizován za finanční podpory ze strukturálních fondů EU, Regionální operační program Severovýchod [Multifunkční dům-kulturní a společenské centrum, 2009]. V MD se nabízejí služby knihovny, informačního centra, komunitního sálu a centra pro výuku žáků s postižením [Multifunkční dům-kulturní a společenské centrum, 2015]. Městská knihovna v Bystrém má otevřeno tři dny v týdnu a jednu sobotu v měsíci. Je pověřena ve spolupráci s Městskou knihovnou ve Svitavách výkonem regionálních funkcí knihoven pro obecní knihovny v obvodu Bystré [Městská knihovna v Bystrém, © 2009]. V obvodu Bystré je šest obecních knihoven. Knihovna využívá ve velké míře pro své akce prostory komunitního sálu. Pořádá v něm výstavy, divadelní představení, besedy a workshopy. Z akcí na podporu dětského čtenářství připravila sérii společných čtení s názvem

⁷ Nemovitost, která v současnosti není dostatečně efektivně využívána, je zanedbaná, a lze ji účelně využít za podmínky realizace projektu regenerace zóny nebo projektu rekonstrukce objektu.

„Pohádka Tour“. V rámci výtvarné dílny připravují děti svou vlastní výzdobu pro knihovnu [Multifunkční dům-kulturní a společenské centrum, 2015].

3.2.1.4 Polyfunkční dům Zvole

Obrázek č. 11: Polyfunkční dům Zvole, malý sál — knihovna [Obec Zvole, 2016]

Obec Zvole, ležící ve Středočeském kraji, slavnostně otevřela v únoru 2014 nový obecní polyfunkční dům. Polyfunkční dům má dvě podlaží. V přízemí je umístěno zdravotní středisko, školní družina a velký společenský sál. V prvním patře najdeme v malém sále knihovnu (Obrázek č. 11). V těchto prostorách bylo vybudováno kombinované osvětlení. K dosažení české technické normy pro knihovny bylo do střechy domu osazeno šest světlovodů. Hodnoty denního osvětlení jsou tak vyhovující pro činnost knihovny i její akce. Plocha sálu určená knihovně má rozlohu 77,5 m².

Knihovna se svým čtenářům otevřela 15. 9. 2014. Byla zprovozněna pod metodickým vedením Knihovny Jana Drdy v Příbrami, která je pověřena regionálními funkcemi pro Středočeský kraj. Vedením knihovny v obci Zvole u Prahy je pověřena paní Věra Humlová. Jedná se o nově zřízenou knihovnu. Pro dětské čtenáře je k dispozici relaxační koutek se sedacími vaky na koberci. Dospělí čtenáři mají možnost si přečíst denní tisk u stolku a k dispozici jsou „za úplatu“ nápoje a malé občerstvení. Knihovně se podařilo navázat úspěšnou spolupráci s místní mateřskou a základní školou a již od svého zřízení pořádá

aktivně akce na podporu čtenářství. Výpůjční doba pro veřejnost je 2x týdně, v ostatní dny je prostor využit na konání akcí na podporu čtenářství nebo na konání kulturních a společenských akcí obce. Paní knihovnice nabízí služby knihovny i mimo výpůjční dobu, a to „na zavolání“.

Knihovna je pověřena obcí zajišťováním a organizováním kulturních akcí v polyfunkčním domě. Jedná se o divadelní představení, sousedská setkání, besedy, koncerty, výtvarné dílny, filmová představení, výstavy, vernisáže. Dále zařizuje návštěvy divadelních představení mimo obec a poznávací výlety pro občany obce.

Vedoucí knihovny pravidelně přispívá do obecního časopisu Zvolské noviny [Obec Zvole, 2016].

3.2.2 Knihovny v českých multifunkčních domech

Knihovny tvoří nedílnou součást všech projektů multifunkčních domů (MD), popsaných v předchozím oddíle 3.2.1. Lze konstatovat, že jsou v podstatě takovým „základním stavebním kamenem“ těchto zařízení. Z podrobných studií jednotlivých objektů jednoznačně vyplývá, že umístěním do MD knihovny nijak neztrácejí svoji identitu a zachovávají si i nadále svoji kulturní, informační a vzdělávací hodnotu v rámci regionu. Toto začlenění do nových, většinou velkoryse řešených prostor, ve kterých zároveň sídlí i další organizace, jim naopak nabízí nové možnosti na rozšíření služeb a aktivit a posiluje jejich komunitní funkci. Zázemí nových prostor „ušitých přímo na míru“ umožňuje knihovnám navýšení výpůjčních hodin, přítomnost moderní technikou vybavených sálů a učeben pak skýtá možnost na rozšíření a zpestření nabídky organizovaných akcí. Knihovny tak mohou uspokojit více návštěvníků a ve větší míře pokrýt i jejich poptávku.

Sdílení budovy s dalšími subjekty upevňuje vzájemnou pospolitost, podporuje a usnadňuje společnou spolupráci i partnerství. Přítomnost knihoven, které mají opravdu bohaté zkušenosti se službou veřejnosti a mohou je předat dál, je také pro ostatní instituce přínosem.

V případě Fabriky Svitavy je objekt multifunkčního domu živoucím technickým muzeem, a to díky revitalizaci původní továrny. Ve Fabrice Svitavy se jednotlivé

subjekty navzájem podporují, spolupracují, ale fungují samostatně. Městská knihovna ve Svitavách plní v rámci multifunkčního objektu komunitní funkci. Existence velkokapacitních sálů umožňuje organizovat jak kulturní akce pro veřejnost, tak i aktivity na podporu čtenářství u dětí i dospělých.

U multifunkčních zařízení v menších obcích je situace odlišná. Náplň jejich činnosti koordinuje obec. Knihovny se tak stávají stále více informačními a komunitními centry svých obcí. Obec, jakožto zřizovatel, podporuje finančně moderní vybavení nově vzniklých center — multifunkčních domů. Již v jejich projektech je kladen důraz na adekvátní prostorové zajištění informační a komunitní funkce center. Knihovny zde sídlící využívají k propagaci obecní časopis a webové stránky obce. Protože obecní knihovny většinou zaměstnávají pouze 1 pracovníka, je využití dobrovolnické práce v multifunkčním domě nutností. Na chodu MD se podílejí všechny složky obce i neziskové organizace. MD je často finančně podporován místními podnikatelskými subjekty.

4 Praktická část práce — případová studie

4.1 Místní veřejné knihovny v kraji Hlavní město Praha

Krajskou knihovnou pro území kraje Hlavní město Praha je Městská knihovna v Praze. V hlavním městě poskytuje veřejné knihovnické a informační služby nejen Městská knihovna v Praze, ale i 40 samostatných místních knihoven, jejichž zřizovateli jsou jednotlivé městské části. Orgány místní samosprávy zřizují na svém území tento typ knihovny pro uspokojování čtenářských zájmů, informačních a vzdělávacích potřeb obyvatelů městské části. Tyto místní knihovny jsou financované z veřejných prostředků. V síti pražských místních knihoven najdeme jednak knihovny s profesionálními zaměstnanci, nebo knihovny obsluhované dobrovolníky. Vzájemná spolupráce pražských veřejných knihoven se datuje od konce 60. let, kdy byly k Praze připojeny další obce se samostatnými veřejnými knihovnami [Městská knihovna (Praha, Česko), 2016].

4.2 Role místních veřejných knihoven v kraji Hlavní město Praha

Role místních veřejných knihoven se v současné době rozšířily. Původní role knihovny jako informačního zařízení určeného k shromažďování, třídění, zpřístupňování a uchovávání knih a jiných hmotných nosičů informací se obohatila o roli komunitní. Komunitnímu knihovnictví je podrobně věnována první kapitola této bakalářské práce.

4.3 Příklady místních veřejných knihoven v Praze

Pro objasnění rolí veřejné knihovny v okrajové části Prahy bylo vybráno do této případové studie devět knihoven z celkového množství 40 existujících knihoven. Tento vzorek, který srovnávám s Místní veřejnou knihovnou Praha-Horní Počernice, byl zvolen na základě podobnosti polohy knihoven v rámci hlavního města Prahy, dále dle velikosti knihoven a také podle úrovně nabízených služeb. Jsou v něm zařazeny knihovny z částí Prahy: Klánovice, Čakovice, Dolní Počernice, Kbely, Kolovraty, Radotín, Suchdol, Újezd nad Lesy a Zbraslav. Společným rysem všech vybraných knihoven je to, že jsou součástí hlavního města Prahy, ale nejsou pobočkami Městské knihovny v Praze. Ta jim poskytuje

pouze metodickou pomoc. Údaje o jednotlivých místních knihovnách poskytl Jan Stejskal z Městské knihovny v Praze, který je pověřen koordinací regionálních funkcí pro kraj — Hlavní město Praha. Městská knihovna v Praze zajišťuje plnění těchto funkcí na základě knihovního zákona [Česko, 2001].

Regionální funkce Městské knihovny v Praze se soustřeďují do těchto oblastí:

- poradenská a konzultační činnost, plány, rozborů
- statistika knihovnických činností
- vzdělávání knihovníků, semináře a porady
- tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce
- technická pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů
- pomoc při automatizaci a modernizaci místních veřejných knihoven

Oddělení regionálních funkcí shromažďuje a zpracovává statistické údaje regionálních místních veřejných knihoven. Tyto statistické údaje slouží současně jako podklady k vyhodnocování standardů veřejných knihovnických a informačních služeb. Ve standardu jsou vymezeny kategorie, v kterých jsou stanovena kritéria, za jakých jsou v knihovnách poskytovány kvalitní služby uživatelům.

Jedná se o tyto kategorie:

- provozní doba knihovny pro veřejnost
- tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů
- umístění knihovny v obci
- plocha knihovny určená pro uživatele
- studijní místa pro uživatele knihovny
- přístup k internetu a informačním technologiím
- webová prezentace knihovny
- elektronický katalog knihovny na internetu
- pracovníci knihovny a jejich vzdělávání
- měření spokojenosti uživatelů knihovny

Poslední dvě uvedené kategorie nebyly začleněny do níže uvedené tabulky z důvodů absence těchto údajů ve statistikách Městské knihovny v Praze za rok 2015 (Tabulka č. 1). Další tabulky obsahuje informace o velikosti a funkčnosti

knihoven, údaje o počtu knihovních jednotek, údaje o počtu čtenářů a počtu výpůjček, které mají také významnou vypovídací hodnotu o činnosti knihovny (Tabulka č. 2).

Knihovna	Počet obyvatel MČ ⁸	Provozní doba pro veřejnost týdně (hod.)	Výdaje na nákup KF ⁹ (kč)	Umístění knihovny v obci	Plocha knihovny pro uživatele (m ²)	Počet studijních míst	Počet veřejně přístupných stanic s přístupem na internet	Webová prezentace	OPAC na internetu
Čakovice	10 389	22	95 496	OK	71	7	1	ano	ano
Dolní Počernice	2 294	16	43 970	OK	70	0	1	ano	ne
Horní Počernice	14 132	25	245 106	OK	147	8	3	ano	ano
Klánovice	3 424	20	131 446	OK	127	19	2	ano	ano
Kbely	6 281	22	106 675	OK	99	3	2	ano	ano
Kolovraty	3 460	33	77 789	OK	149	19	3	ano	ano
Radotín	7 605	24	277 277	OK	436	34	6	ano	ano
Suchdol	5 847	30	49 220	OK	174	10	5	ano	ano
Újezd nad Lesy	10 013	23	127 200	OK	129	0	5	ano	ano
Zbraslav	9 360	30	343 970	OK	198	8	4	ano	ano

Tabulka 1: Statistické údaje k 31. 12. 2015 [Stejskal, 2016]

⁸ Městská část

⁹ Knihovní fond

Knihovna	Počet knihovních jednotek	Počet čtenářů	Počet výpůjček
Čakovice	9 591	367	12 481
Dolní Počernice	11 165	257	6 507
Horní Počernice	28 424	1 212	36 738
Kbely	13 005	684	21 246
Klánovice	17 840	823	26 134
Kolovraty	10 320	356	10 403
Radotín	49 464	1 422	73 922
Suchdol	15 482	644	13 332
Újezd nad Lesy	17 465	1 009	30 172
Zbraslav	31 222	934	32 394

Tabulka 2: Vybrané statistické údaje k 31. 12. 2015 [Stejskal, 2016]

Zde je třeba uvést, že vyhodnocování standardů je u malých veřejných knihoven v Praze problematické [Stejskal, 2016]. Řada z nich působí v městských částech o velikosti okresního, někdy i krajského města, spolu s dalšími knihovnami. Naplnění potřeb knihovnických a informačních služeb není tedy pouze a výhradně na nich. Z tohoto vyplývá, že přepočet na počet obyvatel je v porovnání s jinými městy v České republice velmi zkreslující.

Základním společným rysem všech vybraných knihoven je status Místní knihovna. Totožný je tedy také zřizovatel, tj. Úřad městské části. Tento typ veřejných knihoven je financován z rozpočtu zřizovatele, kraje a z darů. U všech knihoven stanoveného vzorku bylo kladně vyhodnoceno vhodné umístění knihovny v obci. Všechny se též prezentují na svém webu či webu zřizovatele. Vyjma Dolních Počernic mají všechny ostatní knihovny funkční elektronický katalog, který je na internetu přístupný 24 hodin denně, sedm dní v týdnu. Odborné vzdělávání jejich pracovníků je převážně zajišťováno Městskou knihovnou v Praze. V roce 2015 bylo zrealizováno 41 vzdělávacích akcí čítajících celkem 162 hodin určených pro obsluhované místní veřejné knihovny [Městská knihovna (Praha, Česko), 2016]. Akce na podporu vzdělávání knihovníků jsou uskutečňovány v rámci Programu podpory zajištění regionálních funkcí knihoven financovaného Ministerstvem kultury ČR [Česko, 2014].

Knihovny odlišuje velikost jejich prostor, počet registrovaných čtenářů, výše příspěvku na obnovu knihovního fondu a informačních zdrojů, počet svazků, počet veřejně přístupných stanic s přístupem na internet, počet studijních míst a především počet akcí pořádaných na podporu čtenářství. Další rozdíly najdeme v míře jejich zapojení do komunitního života dané městské části.

4.3.1 Místní knihovna Klánovice

Knihovna sídlí v přízemí multifunkčního domu, který sdílí spolu s prvním stupněm Masarykovy základní školy a nájemními byty. Celková výměra výpůjčních prostor knihovny činí 127 m². Výpůjční prostory jsou umístěny ve třech na sebe navazujících místnostech. Jedna z nich je využívána současně jako čítárna a zároveň jako studovna s 19 studijními místy. Mimo výpůjční dobu slouží tento prostor pro akce na podporu čtenářství. Knihovní fond obsahuje přes 18 000 svazků, z toho 3 800 tvoří dětská literatura. V roce 2015 bylo vydáno zřizovatelem 38 korun na jednoho obyvatele obce na nákup knihovního fondu. V tomto roce se rozrostl knihovní fond o 752 přírůstků. Uživatelé knihovny zde mají k dispozici deset titulů časopisů. Registrovaných čtenářů bylo v roce 2015 přes 800, z toho více než polovinu tvořily děti do 15 let. Knihovna využívá své výhodné umístění v multifunkčním domě k úzké spolupráci se základní školou. Komunitní činnost je tedy především nasměrována na dětskou školní a předškolní populaci obce. Knihovna nabízí vzdělávací programy pro jednotlivé třídy základní

a mateřské školy. Tyto programy jsou připravovány na základě individuálních požadavků pedagogů. Dlouholetou tradicí je komunitní projekt „Pasování prvňáčků na čtenáře“. Je zaměřen na všechny děti prvních tříd. Projekt je uskutečňován ve spolupráci se zaměstnanci školy, obce a dobrovolníky. V rámci tohoto projektu zřizovatel umožňuje roční registraci zdarma žákům prvních tříd. Při této příležitosti mají možnost děti a jejich rodiče poznat pracovníky knihovny a prohlédnout si její prostory. Jsou též informováni o tom, že zde mohou najít klidné místo na přípravu do školy či na četbu knih, nebo bezpečný prostor při čekání na dopravní spoj nebo na zájmové kroužky.

Knihovna organizuje během roku akce na podporu čtenářství. Účast na „Noci s Andersenem“ je již tradicí. Pracovníci knihovny připravují jednotlivé zábavně-vzdělávací programy pro nultý až pátý ročník základní školy. Jednotlivé třídy se svými pedagogy přicházejí postupně do knihovny, kde se jim pracovníci knihovny dle připraveného harmonogramu věnují. Pedagogové zajišťují přespání a doprovodný program ve škole. Každý rok se tak na Noc s Andersenem dostane do knihovny až 300 dětských čtenářů. Dále knihovna organizuje až 3x ročně dobročinné bazary knih. V rámci Týdne čtení se zde pořádá výstava 100 nejčtenějších knih za předchozí rok, při této příležitosti se oceňují i nejlepší čtenáři uplynulého roku. Ocenění předává slavnostně starosta obce.

Mezi komunitní aktivity knihovny patří i její spolupráce s místní neziskovou organizací NADOSAH, o. p. s, která provozuje kulturní centrum Nová Beseda, snadno dostupné pro všechny obyvatele Klánovic a přilehlých obcí. Knihovna shromažďuje pro tuto organizaci od obyvatel Klánovic knihy, o které již nemají zájem. Knihy jsou následně k dispozici návštěvníkům právě v kulturním centru Nová Beseda, kde je zařízen oddechový koutek s knihovničkou. Dále knihovna vystavuje pravidelně program tohoto centra ve svých prostorách. Podobný relaxační koutek vznikl i v čekárně klánovického vlakového nádraží, o jeho provoz se zde stará obecně prospěšná společnost Klánovice spolu.

Činnost místní knihovny zajišťují dvě pracovnice. Vedoucí knihovny Helena Petráčková má odbornou knihovnickou kvalifikaci, získanou úspěšným absolvováním rekvalifikačního knihovnického kurzu pořádaného Národní knihovnou ČR. Na polovinu pracovního úvazku je zde zaměstnána další

knihovnice, studující současně na Ústavu informačních studií a knihovnictví [Knihovna, 2016].

4.3.2 Místní knihovna Čakovice

Knihovna má své sídlo na Zámku Čakovice v prostorách Základní umělecké školy Marie Podvalové. Pro pořádání svých akcí má k dispozici reprezentační prostory městské části — Zámecký salónek a Schoellerův sál.

Městská část (MČ) Praha-Čakovice je současně i zřizovatelem Místní knihovny v Třeboradicích. Knihovna Třeboradice spolupřádá společně s místní knihovnou v Líbeznicích komunitní projekt „Vejšlapy povodím Mratínského potoka“ [Městská část Praha-Čakovice, 2012].

4.3.3 Místní knihovna Dolní Počernice

Knihovna je umístěna v jednom objektu spolu s Českou poštou a bankomatem. Dle statistických údajů z roku 2015 činily výdaje na nákup a obnovu knihovního fondu 95 496 korun. Knihovnice Světla Parkanová je zároveň editorkou Dolnopočernického zpravodaje a zveřejňuje v něm pravidelně seznam knižních novinek zakoupených do knihovny. Knihovna úzce spolupracuje s místním informačním střediskem, i proto mají čtenáři možnost vracet mimo úřední hodiny knihovny zapůjčené publikace právě sem. Paní Světla Parkanová se podílí na kulturních akcích městské části, například Masopust, Velikonoce, Dětský den, Babí léto, Vánoce. [Knihovna, 2016].

4.3.4 Místní knihovna Kbely

Vznik kbelské knihovny se pojí s rokem 1920. O její vznik se zasadili učitelé místní školy. Tehdy našla útočiště ve sborovně obecné školy. Knihovna se mnohokrát stěhovala, od roku 2005 našla knihovna nové moderní zázemí přímo v budově Úřadu městské části. Získala tak dostatečné prostory pro své knihovní jednotky, které v roce 2015 přesáhly počet 13 000. Knihovna využívá v současnosti své prostory k pořádání výstav a vernisáží, a pořádá zde také „Tematické tvořivé dílny“. Velmi dobře funguje spolupráce s místní základní školou. Její žáci vystavují v knihovně své výrobky, které vytvořili v keramickém kroužku při základní škole. Tento projekt zaštiťuje Úřad MČ Kbely. Dále

knihovna pořádá besedy, které jsou nazvány „Čajování o šesté s hostem. Na počátku roku 2015 rozšířila knihovna své služby čtenářům, když se přihlásila do projektu Městské knihovny v Praze s názvem „Metropolitní knihovna“¹⁰ [Knihovna, 2016].

4.3.5 Místní knihovna Kolovraty

Od roku 2012 Místní veřejná knihovna sdílí s Místním infocentrem nejen své prostory v moderní budově v centru MČ Praha-Kolovraty, ale došlo i ke sloučení názvu obou institucí – Infocentrum s knihovnou, a to vše je ještě podpořeno nabídkou společných služeb. Tato koexistence poskytla městské části možnost rozšíření informačních služeb pro veřejnost. V prostorách Infocentra s knihovnou se nalézají 19 studijních míst a tři veřejně přístupné stanice s přístupem na internet, což odpovídá Standardu pro dobrou knihovnu [Česko, 2015]. Knihovna úzce spolupracuje s Rodinným centrem Macek [Rodinné centrum Macek, 2011]. Spolupráce probíhá formou poskytování prostor Infocentra s knihovnou na tvořivé dílničky vedené Rodinným centrem Macek. Pracovníci Rodinného centra Macek se podílejí i na akcích knihovny, připravují a vedou program pro děti, aby se jejich rodiče mohli naplno zapojit do programu uchystaného knihovnou [Rodinné centrum Macek, 2011].

K vlastním knihovním jednotkám v počtu 10 320 (ke konci roku 2015) nabízí knihovna možnost zapůjčení knih z fondu Městské knihovny Říčany. Tato služba je zdarma. Čtenářům je od roku 2015 také k dispozici výměnný soubor z Městské knihovny v Praze přesahující 100 knih. Plocha knihovny pro uživatele o výměře 149 m² umožňuje konat pravidelně vernisáže a výstavy profesionálních i amatérských výtvarníků a fotografů [Infocentrum s knihovnou, 2016].

Knihovna nabízí i zcela atypické akce. V rámci Týdne knihoven v říjnu 2015 knihovna uspořádala „Tančírnu“. Na programu byly tance latinsko-americké. Pro návštěvníky byli zajištěni zkušení lektori tance [Oujezdská, 2015].

¹⁰ Možnost vracet knížky a další výpůjčky patřící Městské knihovně v Praze ve třech Místních knihovnách městských částí Kbely, Řepy a Zličín. Dlouhodobým cílem projektu „Metropolitní knihovna“ je propojení služeb pražských knihoven tak, aby byly pro veřejnost pohodlnější a srozumitelnější.

4.3.6 Místní knihovna Radotín

V Radotíně byla zřízena první obecní veřejná knihovna v roce 1921. Během let měnila nejen své zřizovatele, ale i sídlo. V minulosti došlo i na rozdělení působišť jednotlivých oddělení. V roce 2006 byla otevřena v samostatné jednopatrové budově nová plně automatizovaná knihovna. Z celkové podlahové plochy 570 m² je k dispozici 436 m² pro uživatele knihovny. Knihovna využívá ke komunikaci sociální sítě jako je facebook, twitter, instagram, google+. Informace o sobě má i na Wikipedii. Aktivně se zapojila do celosvětové hry zvané geocaching¹¹. Půjčují se zde i společenské hry, a to jak prezenčně, tak i absenčně. Knihovna Radotín si vytvořila svoje vlastní značení knihovního fondu — ikony (Obrázek č. 12) [Místní knihovna Radotín, 2016].

Obrázek č. 12: Příklad značení knihovního fondu — romány historické [Místní knihovna Radotín, 2016]

4.3.7 Místní veřejná knihovna Suchdol

Knihovna využívá prostory v přízemí budovy na dvoře Základní školy Mikoláše Alše. Dostatečná plocha knihovny spolu s vhodným řešením prostor umožňují knihovně konání pravidelných besed, autorských čtení i výstav.

Knihovna se aktivně podílí na zvyšování svého rozpočtu. Zúčastnila se v roce 2015 dotačního programu Ministerstva kultury České republiky Knihovna 21. století — K 21: podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců, podpora všeobecné dostupnosti knihovnických služeb pro občany se zdravotním postižením, kulturní, výchovná a vzdělávací činnost. Díky získané dotaci zahájila úspěšné vzdělávací programy „Počítačové kurzy pro seniory“. Další komunitní aktivitou knihovny je projekt „Questing“. Ve spolupráci s kolegy z českých knihoven a s místními obyvateli byl vytvořen quest. Jedná se o poznávací trasu po

¹¹ Činnost na pomezí sportu a turistiky, která spočívá v použití navigačního systému GPS při hledání skryté schránky.

obci, na které hráči hledají indicie pro vyluštění tajenky, která vede k pokladu [Místní veřejná knihovna, 2013].

4.3.8 Místní knihovna Újezd nad Lesy

Knihovna sídlí v polyfunkčním domě¹². V domě je provozováno také Újezdské muzeum, Dům dětí a mládeže a cvičební centrum. Všechny subjekty fungují nezávisle. Polyfunkční dům zaujímá v obci centrální pozici na křižovatce hlavních tepen a je i zároveň v blízkosti zastávek prostředků městské hromadné dopravy. Knihovna pořádá každým rokem pro základní školy a veřejnost besedy se známými spisovateli. Dále knihovna zajišťuje pro svého zřizovatele (Úřad MČ Praha-Újezd nad Lesy) distribuci dotazníků občanům [Místní knihovna MČ Praha 21, 2016].

4.3.9 Místní knihovna Zbraslav

Knihovna je umístěna v přízemí Městského domu, veřejný prostor určený uživatelům má rozlohu 198 m². V Městském domě se vedle knihovny dále nacházejí výstavní i koncertní sály. Ve svých prostorách pořádá knihovna výstavy dětských výtvarných prací. Dále pravidelně organizuje tematické výtvarné dílny a odborné přednášky. Spolupráce s Divadlem Jana Kašky umožňuje knihovně v zázemí divadla pořádat besedy s promítáním [Místní knihovna, 2016].

4.4 Městská část Praha 20

Historie

Původně do územního celku MČ Praha 20 náležely obce a osady Babice, Čertouzy, Horní Počernice, Chvaly, Svěpravice a dvůr Xaverov. Obec Horní Počernice byla někdy též uváděna pod názvem Hořejší Počernice. Nejstarší písemná zpráva se dochovala o obci Chvaly. V latinsky psané zakládací listině Vyšehradské kapituly z roku 1088 je uvedeno, že jejím nadačním majetkem je šesti popluží¹³ na Chvalech. Horní Počernice mají ve znaku koně nad třemi

¹² Stavba sdružující více funkcí svým provozem vzájemně slučitelných

¹³ Stará česká měrná jednotka plochy neurčité velikosti, jež se užívala především v zemědělství.

obilnými klasy, motiv poukazuje na chov ušlechtilých koní na statku Xaverov [Antes, 2002].

Údaje o městské části

Výkonným orgánem je Úřad MČ Praha 20 sídlící v ulici Jívanská. Spravované území o rozloze 16,96 km² je největším souvislým katastrálním územím v Praze. K 1. 1. 2016 zde žilo 15 118 obyvatel [O městské části, 2016].

Programové prohlášení Rady MČ Praha 20 pro období 2014 – 2018 obsahuje programovou prioritu v sociální politice. Jedná se o rekonstrukci a rozšíření budovy, ve které je v současné době umístěna knihovna. [Programové prohlášení, 2016].

4.5 Místní veřejná knihovna-Horní Počernice

4.5.1 Historie, informační okolí a personální obsazení

Historie

Vzniku obecní knihovny předcházelo založení školních knihoven v obcích Horní Počernice, Svěpravice a Chvaly, a to na přelomu 19. a 20. století. Obecní knihovna v Horních Počernicích vznikla po roce 1900. Zásluhy za zřízení obecní knihovny na Chvalech jsou přičítány Václavovi Šplechnerovi, který zde zastával úřad starosty v letech 1890 až 1908. V obci Svěpravice byla obecní knihovna zřízena v roce 1921, na základě knihovního zákona z roku 1919. V roce 1947 se staly obecní knihovny na Chvalech a ve Svěpravicích pobočkami hornopočernické obecní knihovny [Antes, 2002]. Svěpravická pobočka byla zrušena v roce 1975, kdy se hornopočernická knihovna stěhovala do větších prostor na adresu Náchodská 644. Chvalská pobočka fungovala do roku 1979, poté byly její prostory využívány jako sklad knih [Beňová 2005].

Informační okolí

V současnosti je místní knihovna umístěna v Náchodské ulici č. p. 754. Ulice Náchodská je páteřní ulicí Horních Počernic, a je důležitou spojnicí s oblastí Černého Mostu. Možnost parkování před budovou a blízkost zastávek MHD činí knihovnu velice dobře dopravně dostupnou pro všechny skupiny obyvatel, včetně seniorů a těžce zdravotně postižených občanů. V Horních Počernicích je šest

mateřských a stejný počet základních škol, osmileté gymnázium a Střední odborná škola pro administrativu EU. V nedaleké Chvalské tvrzi se nalézá Informační centrum městské části.

Personální obsazení

Ředitelka knihovny: Božena Beňová

vzdělání: pomaturitní nadstavbové studium knihovnictví

délka praxe: celkově 46 let, vedoucí knihovny 10 let

Zaměstnanci knihovny:

jméno	vzdělání	délka	praxe
<i>oddělení pro děti a mládež</i>			
Jana Kaletová	Rekvalifikační knihovnický kurz NK ČR		12 let
<i>oddělení pro dospělé</i>			
Ing. Zdeňka Krauzová	Rekvalifikační knihovnický kurz NK ČR		13 let
Mgr. Petra Hýblová	absolventka FF UK (literatura)		11 let

4.5.2 Základní statistické údaje o činnosti a jejich srovnání se standardy veřejných knihovnických a informačních služeb

Výroční zpráva 2015: stav k 31. 12. 2015

Počet zaměstnanců	5
Počet pracovních míst s přístupem k internetu	2
Knihovní jednotky	28 424
Počet čtenářů celkem	1 212
Děti do 15 let	425
Počet návštěv uživatelů	16 753
On-line katalog	20 540

Výpůjčky	36 738
Počet uživatelů internetu	1 825
Počet periodik v knihovně	31
Přírůstky knihovního fondu za rok	986
Úbytky knihovního fondu	318
Výnosy z knihovnické činnosti v Kč:	71 659

Knihovna je od 1. 7. 2008 příspěvkovou organizací Městské části Praha 20. Je závislá na dotacích od zřizovatele od kraje a na darech [Místní veřejná knihovna Horní Počernice, 2016].

Statistické údaje k 31. 12. 2015 (Tabulka č. 1)

Počet obyvatel MČ	14 132
Výdaje na nákup knihovního fondu v Kč	245 106
Počet studijních míst	8

Standardy veřejných knihovnických a informačních služeb

Základním kritériem pro určení kategorie knihoven je počet obyvatel v obci, respektive rozsah obsluhované populace. K těmto kategoriím knihoven jsou pak navázány hodnoty standardů, které by měly knihovny v příslušných ukazatelích dosahovat (Tabulka č. 3.). Pokud se to knihovně daří, znamená to, že má dobré podmínky pro poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb (VKIS) uživatelům [Pillerová, 2007].

Kategorie knihoven podle počtu obyvatel	Počet hodin pro veřejnost týdně	Počet přírůstků k. j. ¹⁴ /rok	Výdaj na nákup KF ¹⁵ na 1 obyvatele v Kč	Počet PC s internetem	Počet studijních míst
1-500	5-10	45-80	25-35	1-2	4-5
501-1 000	10-15	80-150	25-35	2	6-8
1 001-3 000	15-20	150-350	25-35	2-3	9-10
3 001-5 000	20-25	350-750	25-35	3-5	10-18
5 001-10 000	25-30	750-1 500	25-35	5-7	20-28
10 001-20 000*	35-45	1 500-4 000	25-35	7-10	28-40
20 001-40 000	45-50	4 000-7 500	25-35	10-15	40-75
Nad 40 000	50 a více	7 500 a více	25-35	15 a více	75 a více

Tabulka 3: Přehled standardů pro jednotlivé velikostní kategorie knihoven, * Místní veřejná knihovna-Horní Počernice patří do této kategorie

Přehled plnění standardů VKIS¹⁶ v Místní veřejné knihovně-Horní Počernice

Počet hodin pro veřejnost týdně nedosahuje standardu

Počet přírůstků k. j./rok nedosahuje standardu

Výdaj na nákup KF na 1 obyvatele v Kč nedosahuje standardu

Počet PC s internetem nedosahuje standardu

Počet studijních míst nedosahuje standardu

Kulturní akce a vzdělávací programy knihovny

Knihovna využívá pro pořádání kulturních akcí reprezentativní prostory Chvalského zámku. Od roku 2006 knihovna zprostředkovává 1x ročně setkání s kulturou vybrané země EU s názvem „Poznej země Evropské unie“.

¹⁴ Knihovní jednotka

¹⁵ Knihovní fond

¹⁶ Použity údaje z oddělení regionálních funkcí Městské knihovny v Praze [Stejskal, 2016]

V prostorách knihovny probíhají vzdělávací programy pro děti a mládež. Pro mateřské školy je to program s názvem „První kroky do knihovny“. Pro žáky základních a středních škol jsou připraveny přednášky na téma „Základy bibliografie“.

Otevírací doba

Pondělí	zavřeno
Úterý	10-19
Středa	14-19
Čtvrtek	14-19
Pátek	10-16
Sobota	zavřeno
Neděle	zavřeno

Výpůjční doba tedy činí 25 hodin týdně. Mimo ni se konají kulturní akce a vzdělávací programy.

Další služby knihovny

Knihovna zavedla i službu pro občany, kteří se nemohou dopravit do knihovny. Jedná se o bezplatnou donáškovou službu až do domu.

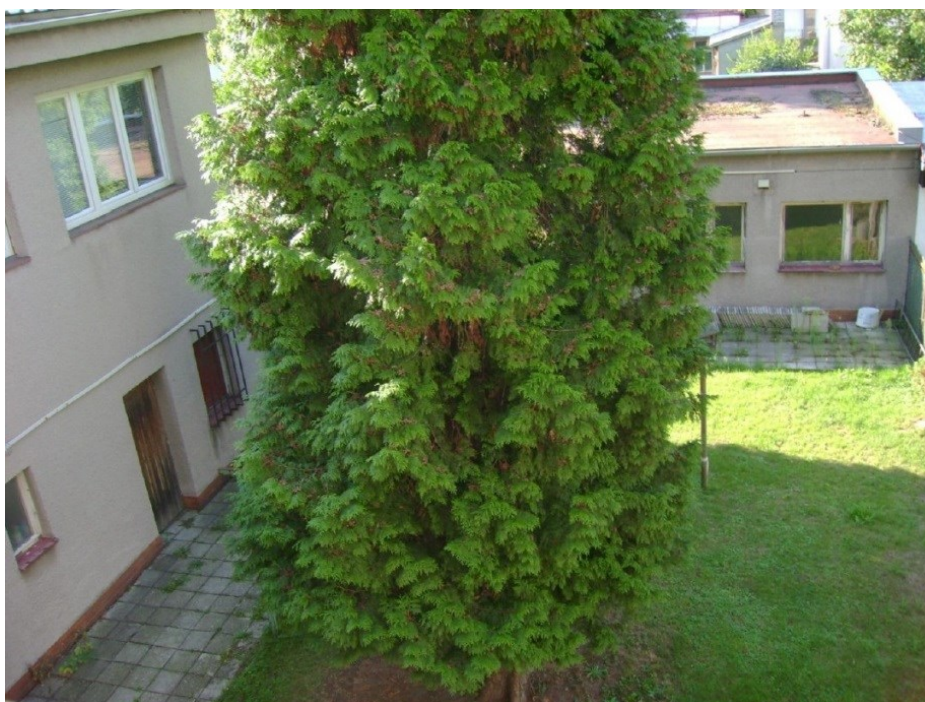
4.5.3 Popis exteriéru budovy a interiéru knihovny

Budova

Stavba byla realizována skeletovým systémem, dokončena byla v roce 1976. Od té doby se exteriér budovy výrazně nezměnil. Do oken knihovny nebylo z ulice příliš vidět. Budova byla však označena velkým a výrazným nápisem Místní veřejná knihovna (Obrázek č. 13). První nadzemní podlaží objektu bylo pronajímáno různým podnikatelským subjektům. Ve druhém nadzemním podlaží byla umístěna knihovna. Ve třetím nadzemním podlaží byl umístěn odbor hospodářské správy a investic. Zadní trakt budovy sloužil jako sklad. Knihovně byl dán k dispozici samostatný provizorní sklad v suterénu budovy. Dvůr byl parkově upraven (Obrázek č. 14).

Obrázek č. 13: Knihovna před rekonstrukcí [Moravcová, 2012]

Obrázek č. 14: Dvůr před rekonstrukcí [Moravcová, 2012]

Výpůjční prostory knihovny se rozkládaly v obou křídlech budovy druhého nadzemního podlaží. Po pravé straně schodiště bylo oddělení pro dospělé čtenáře. Po levé straně schodiště se nacházelo oddělení pro dětské čtenáře, ve kterém nescházel i prostor pro odpočinek či pořádání doprovodných akcí pro děti.

Interiér

Oddělení pro dospělé čtenáře

Z venkovní chodby se vstupovalo do malé předsíně, ve které měli návštěvníci věšák na kabáty. Naproti vstupním dveřím byl umístěn výpůjční pult pro dvě pracovnice. Vlevo od výpůjčního pultu byla dvě místa s počítačem, zde bylo možno využít připojení na veřejný internet. Vpravo byl umístěn volný výběr se studijními místy. Police byly vyrobeny z dřevotřísky a ukotveny ke stropu (Obrázek č. 15). V tomto oddělení byly i kanceláře katalogizátorů a ředitelky knihovny, za nimi se nacházela kuchyňka pro zaměstnance.

Obrázek č. 15: Oddělení pro dospělé čtenáře [Moravcová, 2012]

Oddělení pro dětské čtenáře

Dětské oddělení mělo pro volný výběr vyhrazeno tři místnosti. Naproti vstupu do dětského oddělení byl umístěn v první místnosti výpůjční pult. Napravo od místnosti s výpůjčním pultem byla místnost se dvěma pracovními místy s přístupem na veřejný internet. V navazující místnosti byla čtyři studijní místa (Obrázek č. 16). Poslední místnost byla využívána jako odpočinková zóna pro nejmladší čtenáře a zároveň sloužila jako zázemí doprovodných akcí

připravovaných pro tuto věkovou kategorii (Obrázek č. 17). V roce 2003 prošlo toto oddělení rekonstrukcí. Zakázku se zhostil Ateliér Biblio zastoupený Ing. Arch. Kateřinou Hořavovou.

Obrázek č. 16: Oddělení pro dětské čtenáře [Moravcová, 2012]

Obrázek č. 17: Čítárna dětského oddělení [Moravcová, 2012]

4.5.4 Rekonstrukce knihovny

Podrobnosti k této části práce jsem čerpala z rozhovoru s ředitelkou knihovny Boženu Beňovou [Beňová, 2016]. V roce 2015 byl uskutečněn, po dlouholetém

jednání s Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, bezúplatný převod objektu Náchodská 754 od státu do majetku MČ Praha 20. Ještě v témže roce v létě byla zahájena rekonstrukce tohoto objektu Náchodská 754. Dle harmonogramu stavebních prací měla být rekonstrukce dokončena v září 2016. Na jaře 2016 bylo dokončeno zateplení budovy (Obrázek č. 18). Na něj navázaly další práce uvnitř budovy. Harmonogram stavebních prací však nebyl stavební firmou dodržen, termín dokončení rekonstrukce byl posunut na jaro roku 2017. Otevření knihovny pro veřejnost je naplánováno na červen roku 2017. Knihovna má dle plánu obsadit původní druhé nadzemní podlaží, do kterého bude umístěno oddělení pro dospělé, čítárna a studovna. Oproti původnímu rozmístění (před rekonstrukcí) bude knihovna expandovat ještě do třetího nadzemního podlaží, vzniknou tak prostory pro nové dětské oddělení. V tomto podlaží se počítá i s umístěním méně frekventovaných knih.

Obrázek č. 18: Rekonstrukce objektu [Místní veřejná knihovna Horní Počernice, 2016]

Náhradní prostory

Odpovídající náhradní prostory pro knihovnu v době rekonstrukce byly vybrány na adrese Náchodská 868/28 — Chvaly. Knihovna je umístěna v podkroví. Původní výpůjční doba pro uživatele zůstala zachována. Akce knihovny se konají i nadále. Pouze Noc s Andersenem musela být kvůli malé kapacitě těchto náhradních prostor zrušena. Ale konala se zde například akce „Křeslo pro hosta“

se spisovatelkou, fotografkou a cestovatelkou Zuzanou Samkovou (Obrázek č. 19).

Obrázek č. 19: Křeslo pro hosta se Zuzanou Samkovou [Místní veřejná knihovna Horní Počernice, 2016]

4.6 Projekt „Multifunkční dům městské části Praha-Horní Počernice“

4.6.1 Přípravy projektu

Podklady pro projekt „Multifunkční dům městské části Praha-Horní Počernice“ shromáždila Barbora Zálhová, která je pověřena vedením spolku RC MUM od roku 2003.

Spolek, jehož hlavním účelem je poskytování služeb pro rodinu a domácnost, vznikl v roce 2000. Chod spolku zajišťují především dobrovolníci, zejména aktivní rodiče na mateřské a rodičovské dovolené nebo senioři. Dále pak zaměstnanci na částečný úvazek, kterými jsou rodiče pečující o děti [MUM-Rodinné centrum, 2010-2015]. Barbora Zálhová se ujala vedení projektů spolku.

V roce 2013 za účelem získání zkušeností, kontakt s Českým konzulátem v Drážďanech se žádostí o kontakty na vícegenerační domy, které již v Německu

fungovaly, a jejichž společenské poslání ji zaujalo natolik, že se rozhodla podobné centrum vybudovat v Praze. V rámci služební cesty pak navštívila se svým týmem Rodinné centrum v Radebeul na předměstí Drážďan (Familienzentrum Radebeul). Objekt tohoto rodinného centra byl v té době již přebudován na vícegenerační dům. Jeho přestavba byla financována z projektu Spolkového ministerstva pro rodinu, seniory, děti a mládež „Vícegenerační domy“. Další služební cesta vedla do Brunsbüttelu. Toto město je jedním z partnerských měst Horních Počernic. RC MUM s ním dlouhodobě spolupracuje v oblasti podpory rodiny v obci. V Brunsbüttelu strávila pracovní skupina celý den ve Vícegeneračním domě / Domě mládeže (Mehrgenerationenhaus/ Haus der Jugend), aby se podrobně seznámila s jeho chodem. Dále byly navštíveny dva VD, jejichž zřizovatel je církev (Mehrgenerationenhaus der Kirche in Schiffbek und Öjendorf, Evangelische Familienzentrum Itzehoe).

Získané praktické poznatky a zkušenosti z činnosti VD v Německu použila Barbora Zálhová při přípravě podkladů pro projekt. [Zálhová, 2015].

4.6.2 Obsah projektu

V projektu se jedná o objekt Náchodská 754 [Moravcová, 2012]. Tento objekt byl od svého postavení v roce 1976 majetkem státu. Od roku 1991 bylo jednáno o bezúplatném převodu nemovitosti od státu do svěřené správy. V současné době je radnice schopna zajistit využívání celé budovy tak, aby došlo k naplnění podmínek bezúplatného převodu dle zákona číslo 219/2000 Sb., O majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích [Zákon č. 219/2000 sb., 2000]. To znamená, že objekt bude plně využit ve veřejném zájmu. MČ Praha 20 vychází při plánování obecně prospěšných činností a aktivit ze zjištění získaných z komunitního plánování a veřejných setkání se svými občany. V rámci multifunkčního domu bude kooperovat více subjektů. V projektu se MČ Praha 20 zavazuje financovat celou rekonstrukci objektu. V rámci rekonstrukce mají být provedeny následující práce: výměna oken, oprava elektroinstalace, izolace objektu, oprava střechy, úprava topení a stavba výtahu.

4.6.3 Představy o využití objektu

4.6.3.1 Rozšíření Místní veřejné knihovny a její nová funkce v multifunkčním domě

Se zvyšováním zájmu o poskytování informačních služeb a řešerší se klade v dnešní době důraz na informační funkci knihovny. Místní veřejná knihovna je však omezena jedním faktorem, který brání dalšímu rozšíření jejich informačních služeb. Tímto faktorem jsou nedostatečné a nevyhovující prostory. Knihovna není schopna ve stísněných podmínkách kvalitně obsluhovat své čtenáře. Reprezentativní akce knihovny se odehrávají mimo její prostory i mimo prostory budovy, v které se nachází. Tímto řešením však knihovna přichází o možnost přirozené propagace knihovny.

Pro zlepšení této situace je navrženo v multifunkčním domě rozšíření prostor knihovny. Knihovna obsadí dvě nadzemní podlaží. Plánovaná stavba výtahu zpřístupní obě podlaží. Zajistí se tak místo pro studovnu s počtem veřejně přístupných stanic s internetem dle knihovního standardu. Nově se také plánuje čítárna a vyhovující prostory pro sklad méně frekventovaných knih. V projektu se počítá s venkovní čítárnou v zeleni vnitrobloku.

Multifunkční dům bude plnit úlohu centra pro mimoškolní výchovu a vzdělávání dětí a mládeže v Horních Počernicích. Má podpořit kulturní činnost a sloužit k činnostem v oblasti sociální a humanitární. Vzhledem k dlouholetým zkušenostem s přípravou projektů pro veřejnost a organizací kulturních akcí je v projektu svěřeno vedení multifunkčního domu knihovně [Beňová, 2016].

4.6.3.2 Služby městské části pro veřejnost

Od roku 2006 se MČ Praha 20 zapojila do procesu komunitního plánování sociálních služeb, jehož hlavním úkolem je zajištění jejich dostupnosti. V praxi jde o srovnání dvou parametrů. Prvním z nich je stav poskytování sociálních služeb v dané lokalitě a druhým je stav potřeb obyvatel, zejména těch potřeb, které nejsou naplněny. Zjišťováním stavu potřeb bude pověřena kancelář městské části.

V objektu multifunkčního domu se počítá se zřízením bezplatné právní poradny obsazené komerčním právníkem. Současně bude zřízena neplacená funkce

ombudsmana, který bude v multifunkčním domě přijímat připomínky k chodu úřadu. Dům bude dále i sídlem kanceláře městského kronikáře. V prvním nadzemním podlaží se počítá s prostory tréninkové kavárny pro občany se zdravotním handicapem i pro občany, kteří nemohou delší čas najít práci.

4.6.3.3 Aktivity pro mládež

V projektu se počítá s umístěním kontaktního centra Nízkoprahového klubu HoPo¹⁷ a s místem pro terénní program HoPo občanského sdružení Neposeda [Neposeda, 2017]. Občanské sdružení Neposeda umožňujeme lidem aktivně se podílet na dění v místě, kde žijí. Pracuje se všemi cílovými skupinami — od rodičů s nejmenšími dětmi přes dospívající a dospělé až po osamělé seniory. Organizace byla založena v roce 1999, pracuje na bázi činnosti profesionálů, opírá se o strategické plánování, externí konzultace a partnerství s dalšími subjekty. Rozvíjí komunitní způsob práce.

Ve sklepních prostorách bude zprovozněna veřejná zkušebna pro amatérské kapely. Záštitu nad začínajícími kapelami má převzít Základní umělecká škola v Horních Počernicích. Dále je, ze strany občanů, zájem o umístění psychologické poradny pro děti a mládež a zubní poradnu pro školská zařízení. Také je zvažováno možné přesunutí klubovny Junáku z budovy místní fary do nově vybudovaného MD.

4.6.3.4 Aktivity pro seniory

MČ pořádá v rámci Akademie seniorů¹⁸ velké množství akcí pro tuto věkovou kategorii. V projektu se proto počítá s tím, že MD poskytne seniorům zázemí. A to formou kluboven, v kterých budou probíhat různé typy vzdělávacích kurzů i přednášek.

Konkrétní návrhy aktivit pro seniory:

Jazykové kurzy: němčina, francouzština

Přednášky: „Život s diabetem“ a „Bezpečný pohyb seniorů“

¹⁷Vyvíjí činnosti s mladými lidmi od 11 do 26 let, kteří žijí nebo tráví volný čas v Horních Počernicích, a kteří jsou zasaženi či ohroženi nepříznivou sociální situací.

¹⁸ soubor aktivizačních programů pro seniory

Individuální kurz: „Ovládání mobilů pro seniory“

V rámci hornopočernického programu „Zapojení všech skupin obyvatelstva do života v obci“ je do projektu začleněno také doučování žáků z matematiky, českého jazyka, či přírodopisu aktivními seniory. Plánována je samozřejmě i organizace kurzů na ovládání počítače a internetu, které budou lektorovány žáky základních škol.

4.6.3.5 Spolková činnost

Na území Horních Počernic působí přes 20 spolků. V projektu MD se počítá s bezplatným zapůjčením klubovny a poštovní schránky pro všechny tyto spolky.

4.6.3.6 Uskutečnění projektu

Po schválení tohoto projektu zastupitelstvem MČ následovalo jednání s Radou hlavního města Prahy. Dne 18. května 2010 Rada hlavního města Praha souhlasila s bezúplatným převedením výše uvedené nemovitosti do svěřené správy MČ Praha 20. Převod byl uskutečněn v roce 2015. V současné době probíhá rekonstrukce objektu. Projekt je financován z rozpočtu MČ Praha 20.

5 Závěr

Z výše uvedeného jasně vyplývá odpověď na hlavní výzkumnou otázku: Jaké jsou možnosti uplatnění principů služeb komunitních knihoven v rámci konceptů multifunkčních domů v České republice?

Koncept multifunkčního domu a koncept komunitní knihovny má vzájemně komplementární povahu. Existence veřejné knihovny v multifunkčních domech je v důsledku toho logických počinem.

Teoretická část práce je zacílena na roli komunitního knihovnictví, kromě definování tohoto pojmu obsahuje též informace o knihovnách působících v rámci multifunkčních domů či vícegeneračních domů. Celkem je představeno devět zrealizovaných projektů, pět německých a čtyři české.

Na teoretickou část navazuje případová studie, ve které je zpracován rozbor role Místní veřejné knihovny-Horní Počernice, před a po jejím umístění do nově budovaného multifunkčního domu. Aby byla analýza činnosti knihovny objektivní, je podložena srovnávací studií, ve které je vyhodnocen vybraný vzorek podobně fungujících místních veřejných knihoven. V závěru případové studie je podrobně zkoumán projekt „Multifunkční dům městské části Praha-Horní Počernice“, a to v různých stádiích jeho realizace.

Knihovnam zůstávají základní funkce, být branou k vědomostem, informacím a kulturnímu rozvoji. Nově se stávají součástí a často i organizátorem a koordinátorem komunitního života obce či města. Knihovna opět získává pevné místo v komunitě, podílí se na jejím rozvoji, pomáhá budovat dobré vztahy mezi obyvateli, poskytuje a dále rozvíjí svoje služby tak, aby reagovala na potřeby a požadavky komunity.

Knihovna v multifunkčním domě může podporovat a organizovat přirozené vzájemné setkávání různých kultur, generací a společenských skupin a stát se centrem společenského života komunity.

6 Seznam informačních zdrojů

- ANTES, Hubert, 2002. *Horní Počernice*. Praha: Maroli, 170 s. ISBN 80-864-5314-6.
- BEŇOVÁ, Božena, 2005. *MÍSTNÍ VEŘEJNÁ KNIHOVNA HORNÍ POČERNICE*. 100 let knihovny v Horních Počernicích. Horní Počernice.
- BEŇOVÁ, Božena. 2015. Ústní sdělení. Horní Počernice, 7. 12. 2015.
- Bücherei, 2016. *Samtgemeinde Horneburg* [online]. Horneburg: Samtgemeinde Horneburg [cit. 2016-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://horneburg.de/freizeit-und-tourismus/buecherei/>>.
- Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen, und Jugend, 2012. *Programmhistorie* [online]. Berlin: Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen, und Jugend [cit. 2016-04-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.mehrgenerationenhaeuser.de/>>.
- Česko, 2000, Zákon č. 219 ze dne 27. června 2000 o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, částka 65, s. 3129 – 3146. ISSN 1211-1244. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>>.
- Česko, 2001. Zákon č. 257 ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). In *Sbírka zákonů, Česká republika*, částka 98, s. 5683 – 5688. ISSN 1211-1244. Dostupný také z WWW: <http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/knihovni-zakon-257-2001-sb.-a-navazne-provadeci-prepisy/MetodVKIS_2011.htm>.
- Česko, 2006, Zákon č. 183 ze dne 19. září 2012 Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). In *Sbírka zákonů, Česká republika*, částka 63, s. 4634 – 4695. ISSN 1211-1244. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>>.
- Česko. Ministerstvo kultury, 2014. *Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území ČR* [online]. Praha: Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut [2016-06-24]. Dostupný z: <http://ipk.nkp.cz/docs/RF/Metodicky_pokyn_RF_2014.pdf>.
- Česko. Ministerstvo kultury, 2015. *Standard pro dobrou knihovnu: metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky*. 3. vyd. Praha: Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut, 11 s. ISBN 978-80-7050-652-3.
- EMMINGHAUS, Christoph; STAATS, Melanie; GESS, Christopher (hrsg.), 2012. *Lokale Infrastruktur für alle Generationen : Ergebnisse aus dem Aktionsprogramm Mehrgenerationenhäuser*. 1.vyd. Bielefeld: Bertelsmann, 192 s. ISBN 978-3763949557.
- IFLA/UNESCO Public Library Manifesto 1994, 2004: [Czech Version]. *IFLANET* [online]. Hague: International Federation of Library

Associations and Institutions, 2004 [cit. 2016-07-04]. Dostupné z: <http://archive.ifla.org/VII/s8/unesco/czech.htm>.

- Infocentrum s knihovnou, 2016. *MČ Praha-Kolovraty* [online]. Praha: Úřad městské části Praha-Kolovraty [cit. 2016-04-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.kolovraty.cz/infocentrum-s-knihovnou/ms-1273/p1=1273>>.
- JEŽKOVÁ, Zuzana, 2013. *Komunitní práce v knihovnách* [online prezentace]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/ks2013/Komknih_knihsoucasnosti_13.pdf>.
- JUNEK, Ivo, 2010. „Fabrika“ na kulturu ve Svitavách. *Stavebnictví* [online]. roč. 10, č. 4 [cit. 2016-04-20]. ISSN 1802-2030. Dostupný z WWW: <http://www.casopisstavebnictvi.cz/-fabrika-na-kulturu-ve-svitavach_N3300>.
- Knihovna, © 2016. *Oficiální stránky městské části Praha-Klánovice* [online]. Praha: Městská část Praha-Klánovice [cit. 2016-05-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.praha-klanovice.cz/mestska-cast/knihovna/>>.
- Knihovna, 2016. *MČ Praha-Dolní Počernice* [online]. Praha: Úřad městské části Praha-Dolní Počernice [cit. 2016-05-8]. Dostupný z WWW: <<http://praha-dolnipocernice.cz/knihovna>>.
- Knihovna, 2016. *Správní obvod Praha 19* [online]. Praha: Úřad městské části Praha 19 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.praha19.cz/documents/knihovna.php>>.
- Komunita, ©2005-2017. In: *SCS.ABZ.CZ: slovník cizích slov* [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>>.
- Komunitní knihovna, ©2010-2017 [online]. Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <<http://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce-verejnych-knihoven/skupina-pro-komunitni-aktivity/komunitni-knihovna>>.
- *Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 – 2015 včetně internetizace knihoven*, ©2012 [online]. Ústřední knihovnická rada ČR [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <<http://ukr.knihovna.cz/koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2011-2015-/>>.
- KOONTZ, Christie; GUBBIN, Barbara (ed.), 2012. *Služby veřejných knihoven: směrnice IFLA. 2.*, zcela přeprac. vyd. Praha: Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut, 203 s. ISBN 978-80-7050-612-7.
- Markt Mallersdorf-Pfaffenberg, 2016. *Mallersdorf-Pfaffenberg — Startseite* [online]. Mallersdorf-Pfaffenberg: Markt Mallersdorf-Pfaffenberg [cit. 2016-04-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.mallersdorf-pfaffenberg.de/>>.
- *Mehrgenerationenhaus*, 2016 [online]. Johannesberg: Mehrgenerationenhaus Johannesberg [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <<http://www.mgh-johannesberg.de/>>.

- Městská část Praha-Čakovice. *Městská část Praha-Čakovice*, 2012 [online]. Praha: MČ Praha-Čakovice [cit. 2016-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.cakovice.cz>>.
- Městská knihovna (Praha, Česko). Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí 2015. In: Městská knihovna v Praze. [online]. Praha: Městská knihovna v Praze, 2016 [cit. 2016-03-21]. <<https://www.mlp.cz/cz/o-knihovne/knihovnam-v-praze/knihovny-v-praze/dulezite/>>.
- Městská knihovna v Bystrém, © 2009. *Městská knihovna v Bystrém* [online]. Bystré: Městská knihovna v Bystrém [cit. 2016-05-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.knihovna.bystre.cz/>>.
- Městská knihovna ve Svitavách, © 2016. *Městská knihovna ve Svitavách*. [online]. Svitavy: Městská knihovna ve Svitavách [cit. 2016-06-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.booksy.cz>>.
- Místní knihovna MČ Praha 21, 2016. *Místní knihovna MČ Praha 2-Újezd nad Lesy* [online]. Praha: Místní knihovna MČ Praha 21 [cit. 2016-06-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.mlkpraha21.knihovna.info/>>.
- Místní knihovna Radotín, 2016. *Místní knihovna Radotín* [online]. Praha: Místní knihovna Radotín, aktualizováno 28. června 2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.knihovna-radotin.cz/>>.
- Místní knihovna, © 2016. *Oficiální stránky Městské části Praha-Zbraslav* [online]. Praha: Úřad městské části Praha-Zbraslav [cit. 2016-04-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-zbraslav.cz/kultura-a-volny-cas/mistni-knihovna/>>.
- Místní veřejná knihovna Horní Počernice, © 2016. *Místní veřejná knihovna Horní Počernice* [online]. Praha: Místní veřejná knihovna Horní Počernice [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <<http://www.knihovnapocernice.cz/>>
- Místní veřejná knihovna Horní Počernice, © 2016. *Výroční zprávy* [online]. Praha: Místní veřejná knihovna Horní Počernice [cit. 2016-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.knihovnapocernice.cz/wp-content/uploads/MVKHP_Vyrocní_zprava_2015_-pro_UMC.pdf>
- Místní veřejná knihovna, © 2013. *Místní veřejná knihovna Praha-Suchdol* [online]. Praha: Místní veřejná knihovna Praha-Suchdol [cit. 2016-05-28]. Dostupné z WWW: <<http://knihovna.praha-suchdol.cz/>>.
- MORAVCOVÁ, Hana, 2012. *Podklady pro bezúplatný převod objektu Náchodská 754 do svěřené správy městské části Praha 20: studie o využití objektu na multifunkční dům*. Praha.
- Multifunkční dům - kulturní a společenské centrum, © 2009. *Regionální rada regionu soudržnosti Severovýchod* [online]. Hradec Králové: Úřad Regionální rady regionu soudržnosti Severovýchod [cit. 2016-04-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/realizovane-projekty/multifunkcni-dum-kulturni-a-spolecenske-centrum>>.
- Multifunkční dům - kulturní a společenské centrum, © 2015. *Bystré* [online]. Bystré: Město Bystré [cit. 2016-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.bystre.cz/mesto/projekty/multifunkcni-dum>>.

- MUM – rodinné centrum, © 2015. *MUM – rodinné centrum* [online]. Praha: MUM – rodinné centrum, © 2010 - 2015 [cit. 2016-05-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.rcmum.cz/>>.
- *Neposeda*, ©2017 [online]. Praha: Neposeda [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <<http://neposeda.org/>>.
- O městské části, © 2016. *Městská část Praha 20, Horní Počernice* [online]. Praha: Úřad městské části Praha 20, Horní Počernice [cit. 2016-04-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.pocernice.cz/mestska-cast/o-mestske-casti/>>.
- Obec Zvole, © 2016. *Titulní strana – Oficiální stránky obce Zvole* [online]. Zvole: Obec Zvole [cit. 2016-06-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.zvole.info/>>.
- Obecní dům, © 2016. *Obec Klešice* [online]. Klešice: Obec Klešice [cit. 2016-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.klesice.cz/index.php?nid=526&lid=cs&oid=4553902>>.
- OUJEZDSKÁ, Blanka, 2015. Týden knihoven přilákal nové čtenáře. *Kolovratský zpravodaj*. č. 4, s. 18. Dostupné také z WWW: <http://www.kolovraty.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=80160&id_dokumenty=1472>.
- PILLEROVÁ, Vladana, 2007. Standardy veřejných knihovnických a informačních služeb (VKIS): nástroj pro jejich vyhodnocování. *Knihovna plus* [online]. 2007(1-2) [cit. 2017-03-13]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <<http://oldknihovna.nkp.cz/knihovnaplus71/piller.htm>>.
- Politika rozvoje venkova v období 2007-2013, 2008. *Zemědělství a rozvoj venkova* [online]. Brussels: Evropská komise, poslední aktualizace: 15-04-2008 [cit. 2016-05-8]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_cs.htm>.
- Programm, 2016. *Mehrgenerationenhaus – Horneburg* [online]. Horneburg: Mehrgenerationenhaus Horneburg [cit. 2016-04-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.mgh-horneburg.de/pages/programm.php>>.
- Programové prohlášení, © 2016. *Městská část Praha 20, Horní Počernice* [online]. Praha: Úřad městské části Praha 20, Horní Počernice [cit. 2016-04-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.pocernice.cz/samosprava/rada/programove-prohlaseni/>>.
- Regionální operační programy, ©2012. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>>.
- Rekonstrukce obytné budovy na multifunkční dům, © 2009-2016. *eAGRI* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství [cit. 2016-05-8]. Dostupný z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/archiv/uskutecnene-akce-a-seminare-2009-2014/krajske-a-regionalni-site/pardubicky-kraj/uspesne-projekty-prv/x022-rekonstrukce-obytne-budovy.html>>.

- Rodinné centrum MACEK, © 2011. *Rodinné centrum MACEK* [online]. Praha: Rodinné centrum Kolovraty-MACEK, © 2011 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.rcmacek.cz/>>.
- Stadt Landau in der Pfalz, 2016. *Stadt Landau* [online]. Landau: Stadt Landau [cit. 2016-04-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.landau.de/startseite.phtml>>.
- Stadtbücherei, ©2015. *Maxhütte-Haidhof* [online]. Maxhütte-Haidhof: Stadt Maxhütte-Haidhof [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <http://www.maxhuettenhaidhof.de/B%C3%BCrger/Einrichtungen/Stadtb%C3%BCcherei>
- *Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí*, 2016 [soubor PDF]. Praha: Městská knihovna v Praze [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <<https://www.mlp.cz/cz/o-knihovne/knihovnam-v-praze/knihovny-v-praze/dulezite/?knihovna=0&knihovna=0>>.
- STEJSKAL, Jan, 2016. Bakalářská práce [elektronická pošta]. Message to: marcela.trescakova@gmail.com. 18. května 2016 14.01 [cit. 2016-05-18]. Tabulka s daty k plnění standardů pro dobrou knihovnu v roce 2015.
- Úřad Regionální rady regionu soudržnosti Severovýchod, 2009. Multifunkční dům: kulturní a společenské centrum [online]. Hradec Králové: Úřad Regionální rady regionu soudržnosti Severovýchod, © 2007-2009 - NUTS 2009 [cit. 2014-05-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/realizovane-projekty/multifunkcni-dum-kulturni-a-spolecenske-centrum>>.
- VAŘEKA, Kamil, 2008. Fabrika Svitavy zahajuje provoz. *Hospodářské noviny* [online]. aktualizováno: 27. 05. 2008 [cit. 2016-04-20]. ISSN 1213-7693. Dostupný z WWW: <<http://ihned.cz/c1-24903910-fabrika-svitavy-zahajuje-provoz>>.
- ZÁLOHOVÁ, Barbora. 2015. Ústní sdělení. Horní Počernice, 15. 5. 2015.

7 Seznam obrázků

OBRÁZEK Č. 1: LOGO PROJEKTU VÍCEGENERAČNÍCH DOMŮ V NĚMECKU	18
OBRÁZEK Č. 2: VÍCEGENERAČNÍ DŮM HORNEBURG	18
OBRÁZEK Č. 3: KNIHOVNA VÍCEGENERAČNÍHO DOMU LANDAU IN DER PFALZ	20
OBRÁZEK Č. 4: VÍCEGENERAČNÍ DŮM MALLERSDORF – PFAFFENBERG	20
OBRÁZEK Č. 5: KNIHOVNA VE VD MALLERSDORF-PFAFFENBERG	21
OBRÁZEK Č. 6: VÍCEGENERAČNÍ DŮM MAXHÜTTE-HAIDHOF	22
OBRÁZEK Č. 7: VÍCEGENERAČNÍ DŮM JOHANNESBERG „LEBENS (T) RÄME“	23
OBRÁZEK Č. 8: MULTIFUNKČNÍ CENTRUM FABRIKA	26
OBRÁZEK Č. 9: MULTIFUNKČNÍ OBECNÍ DŮM KLEŠICE.....	28
OBRÁZEK Č. 10: MD-KULTURNÍ A SPOLEČENSKÉ CENTRUM, MĚSTO BYSTRÉ.....	29
OBRÁZEK Č. 11: POLYFUNKČNÍ DŮM ZVOLE, MALÝ SÁL — KNIHOVNA.....	30
OBRÁZEK Č. 12: ZNAČENÍ KNIHOVNÍHO FONDU — ROMÁNY HISTORICKÉ	42
OBRÁZEK Č. 13: KNIHOVNA PŘED REKONSTRUKCÍ.....	49
OBRÁZEK Č. 14: DVŮR PŘED REKONSTRUKCÍ.....	49
OBRÁZEK Č. 15: ODDĚLENÍ PRO DOSPĚLÉ ČTENÁŘE.....	50
OBRÁZEK Č. 16: ODDĚLENÍ PRO DĚTSKÉ ČTENÁŘE.....	51
OBRÁZEK Č. 17: ČÍTÁRNA DĚTSKÉHO ODDĚLENÍ	51
OBRÁZEK Č. 18: REKONSTRUKCE OBJEKTU.....	52
OBRÁZEK Č. 19: KŘESLO PRO HOSTA SE ZUZANOU SAMKOVOU	53

8 Seznam tabulek

TABULKA 1: STATISTICKÉ ÚDAJE K 31. 12. 2015	36
TABULKA 2: VYBRANÉ STATISTICKÉ ÚDAJE K 31. 12. 2015	37
TABULKA 3: PŘEHLED STANDARDŮ PRO JEDNOTLIVÉ VELIKOSTNÍ KATEGORIE KNIHOVEN, * MÍSTNÍ VEŘEJNÁ KNIHOVNA-HORNÍ POČERNICE PATŘÍ DO TÉTO KATEGORIE.....	47

9 Seznam příloh

PŘÍLOHA 1: TEXT EMAILU OD JANA STEJSKALA	I
PŘÍLOHA 2: TABULKA Z EMAILU JANA STEJSKALA Z 18: 5. 2016	II
PŘÍLOHA 3: OSNOVA POLOSTRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU S BOŽENOU BEŇOVOU.....	III
PŘÍLOHA 4: OSNOVA POLOSTRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU S BARBOROU ZÁLOHOVOU .	III

Příloha 1: Text emailu od Jana Stejskala

18. 5. 2016

Dobrý den drahá kolegyně;

v příloze posílám přehled statistických údajů o požadovaných knihovnách v bodech Standardu pro dobrou knihovnu.

Malý komentář: Doplnil jsem i tři pole žlutě podbarvená, která nejsou součástí Standardu, ale o knihovnách i v současnosti hodně vypovídají. Poslední dva body Standardu - počet hodin vzdělávání zaměstnanců a spokojenost uživatelů jsem nevyplnil, protože nemám údaje pro jednotlivé knihovny. Spokojenost uživatelů jsem já nijak konkrétně neřešil, to nechávám na jednotlivých knihovnách, zda si chtějí udělat průzkum. Rád jim s tím pomohu, ale zatím jsem je k tomu nenutil. Vzdělávání za rok 2015 nemám pro jednotlivé knihovny podchycené (vyhodnocujeme standardy jednou za dva roky a součástí Kult 12-01 to není), ale v celku bylo loni jen MKP uskutečněno 41 akcí čítajících 162 hodin určených pro obsluhované knihovny. Vzdělávání má na starosti personální oddělení, takže nemám přehled, kdo jmenovitě na tyto akce z místních knihoven přišel. Navíc mají knihovny možnost vysílat své zaměstnance i na akce pořádané jinými organizacemi. Obecně bych rád ještě doplnil, že vyhodnocování standardů je u malých veřejných knihoven v Praze problematické. Řada z nich působí v městských částech velikosti okresního, někdy i krajského města a spolu s dalšími knihovnami, především našimi pobočkami, není naplnění potřeby knihovnických a informačních služeb pouze a výhradně na nich. Takže přepočítání na počet obyvatel je v porovnání s jinými městy ČR dost zkreslující. Baval jsem se o tom několikrát i s p. Pillerovou z NK ČR, která vyhodnocuje Standardy, a na inteligentní řešení jsme nepřišli.

S pozdravem

Jan Stejskal

Jan Stejskal

Městská knihovna v Praze

Oddělení metodiky služeb

tel. [222 113 314](tel:222113314)

mobil.: [603 531 026](tel:603531026)

e-mail: jan.stejskal@mlp.cz

www.mlp.cz

Příloha 2: Tabulka z emailu Jana Stejskala z 18. 5. 2016

Standardy pro dobrou knihovnu - data za rok 2015														
Knihovna	Počet obyvatel MČ	Počet KJ	Počet čtenářů	Počet výpůjček	Provozní doba pro veřejnost týdně	Výdaje na nákup KF	Umístění knihovny v obci	Plocha knihovny pro uživatele (m2)	Počet studijních míst	Počet veřejně přístupných stanic s přístupem na internet	Webová prezentace	OPAC na internetu	Další odborné vzdělávání zaměstnanců	Spokojenost uživatelů
Čakovice	10 389	9 591	367	12 481	22	95 496	OK	71	7	1	ano	ano		
Dolní Počernice	2 294	11 165	257	6 507	16	43 970	OK	70	0	1	ano	ne		
Horní Počernice	14 132	28 424	1 212	36 738	25	245 106	OK	147	8	3	ano	ano		
Kbely	6 281	13 005	684	21 246	22	106 675	OK	99	3	2	ano	ano		
Kolovraty	3 460	10 320	356	10 403	33	77 789	OK	149	19	3	ano	ano		
Radotín	7 605	49 464	1 422	73 922	24	277 277	OK	436	34	6	ano	ano		
Suchdol	5 847	15 482	644	13 332	30	49 220	OK	174	10	5	ano	ano		
Újezd nad Lesy	10 013	17 465	1 009	30 172	23	127 200	OK	129	0	5	ano	ano		
Zbraslav	9 360	31 222	934	32 394	30	343 970	OK	198	8	4	ano	ano		

Příloha 3: Osnova polostrukturovaného rozhovoru s Boženou Beňovou

Jak dlouho se věnujete knihovnictví?

Na jakých pozicích jste zde pracovala v minulosti?

Jaké vzdělání v oboru knihovnictví jste absolvovala?

Jaké vzdělání mají Vaši spolupracovníci?

Můžete prosím uvést délku praxe Vašich zaměstnanců?

Jaké nové služby se Vám podařilo zavést po nástupu do vedoucí funkce?

Jaké překážky Vám brání v realizaci dalších služeb?

Jaké jsou možná východiska ze současné situace?

Můžete prosím jmenovat Vaše představy o využití nových prostor knihovny?

Jak byste si představovala kooperaci subjektů v Multifunkčním domě?

Co může knihovna nabídnout v roli vedení Multifunkčního domu?

Příloha 4: Osnova polostrukturovaného rozhovoru s Barborou Zálahovou

Jak dlouho se věnujete činnosti v Rodinném centru MUM?

Od jakého roku jste byla zvolena předsedkyní spolku?

Čím je specifické právě Vaše rodinné centrum?

V jakých oblastech činnosti centra se angažujete?

Jaké konkrétní projekty v centru vedete?

Spolupracujete s dobrovolníky?

Jak vypadala Vaše spolupráce na projektu Multifunkčního domu V Horních Počernicích?